

İlkokul ve Ortaokulda Farklı Branşlarda Çalışan Öğretmenlerin “Beden Eğitimi” ve “Spor” Kavramlarına İlişkin Metaforları

Elif Karagün ¹

Öz

Bu çalışmanın amacı, ilkokul ile orta okullarda farklı branşlarda çalışan, çocuk eğitiminde deneyimli ve konunun uzmanı olan öğretmenlerin; “beden eğitimi” ve “spor” kavramları hakkındaki görüşlerini metafor yoluyla belirlemektir. Araştırma nitel tarama modelinde olup, uygulaması 2015-2016 öğretim yılında Kocaeli İzmit Merkez İlçede gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla Kocaeli İli İzmit İlçesinde bulunan okullardan tesadüfi yöntemle seçilen ve gönüllülük ilkesine uygun olarak araştırmaya katılan 424 öğretmenin doldurduğu anket bilgileri incelendiğinde; anketleri eksiksiz tamamlayan toplam 348 öğretmenin formu çalışma kapsamına alınmıştır. Çalışma kapsamına alınan öğretmenlerin kişisel özelliklerinin yanı sıra, “beden eğitimi” ve “spor” kavramları konusunda geliştirdikleri metaforlar belirlenmiş ve çalıştıkları branşlar açısından değerlendirilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde betimsel çözümlene tekniği kullanılmış, elde edilen veriler sayısallaştırılarak sunulmuştur. İlkokul ve ortaokul kademelerinde farklı branşlarda çalışan öğretmenlerin geliştirdikleri metaforlar incelendiğinde; “beden eğitimi” kavramı; en çok “temel ihtiyaç-yaşam kaynağı”, sonrasında “olumlu pozitif duygu”, ardından da “psikolojik kazanım- iyi oluş” kategorisinde yer alan metaforlarla ilişkilendirerek açıkladıkları belirlenmiştir. “Spor” kavramını ise; en fazla “temel ihtiyaç-yaşam kaynağı”, ardından “sağlık-şifa kaynağı”, ardından da “olumlu pozitif duygu” kategorisinde yer alan metaforlarla daha fazla ilişkilendirerek açıkladıkları görülmüştür.

Sonuç olarak; farklı branşlarda çalışan deneyimli öğretmenlerin; eğitim müfredatında henüz etkili ve kalıcı bir sisteme oturtulamayan “beden eğitimi ve spor dersinin” başlıklarını oluşturan “beden eğitimi” ve “spor” kavramlarının; temel bir ihtiyaç olduğu, fiziksel ve psikolojik sağlık kazanımında önemli bir yeri olduğu yönündeki düşünceleri metafor yoluyla ortaya konulmuştur. Bu sonuçlardan hareketle okullarda “beden eğitimi” ve “spor” uygulamalarını içeren beden eğitimi ve spor dersini veren eğitimcilerin mesleki eğitimlerinin bu açıdan güçlendirilmesi önerisi uygun görülmüştür.

Anahtar Kelimeler

Beden Eğitimi
Spor
Metafor
Branş
İlkokul Öğretmeni
Ortaokul Öğretmeni

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 25.11.2019
Kabul Tarihi: 01.06.2021
Elektronik Yayın Tarihi: 16.08.2021

DOI: 10.15390/EB.2021.9230

¹ Kocaeli Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Rekreasyon Bölümü, Türkiye, elif.karagun@gmail.com

Giriş

Yunanca'dan temel alan ve değiştirmek anlamında kullanılan "Meta" ile taşımak anlamında kullanılan "pherein" sözcüklerinin birleşmesiyle oluştuğu belirtilen (Levine, 2005) ve ilk kez Lakoff ve Johnson tarafından açıklanan metafor; tanınmış bir kavram veya durumun başka bir kavram veya duruma benzetilerek bilinir hale getirilmesi, anlam aktarması olarak açıklanmıştır (Balci, 2003; Lakoff ve Johnson, 2005, Nikitina ve Furuoka, 2008). Metafor yoluyla pek çok alanda olduğu gibi eğitim bilimlerinde de veri elde edildiği ve edinilen bu veriler sayesinde programın yapılandırıldığı, metafor kullanımının düşünme derinliği yaratması nedeniyle bilişsel bir araç olarak önemli işlevi olduğu açıklanmıştır (Eker ve Sıcak, 2016; Zheng ve Song, 2010). Ayrıca metafor kullanılması sayesinde eğitimcilerin daha derin bir şekilde öz-yansıtma yapabildiklerinden söz edilmiştir (Lakoff ve Johnson, 2005). Eğitim programlarını uygulayan öğretmenlerin, yaptıkları uygulamalardan elde ettikleri verileri değerlendirerek ortaya çıkan sonuçlarla yeni programlar geliştirebildikleri de ifade edilmiştir (Güven ve Alp, 2008). Beden eğitimi ile spor kavramlarını içine alan, ayrıca okullarda uygulanmasını kapsayan beden eğitimi ve spor dersleriyle ilgili olarak; zaman zaman müfredattan kaldırılması ya da ders saatinin azaltılması konusunda tartışmalar olmakta, hatta uygulama değişiklikleri de yapılmaktadır. Öğrencilerin; dengeli bir kişilik kazanmalarında, sağlıklı ve mutlu birey olmalarında destekleyici olan bu derse karşı olumlu tutum geliştirdikleri pek çok kaynakta yer almıştır (Gökalp, Şahenk ve Türkmen, 2011; Karagün, 2016; Özkara, Kalkavan ve Çavdar, 2015). Ayrıca diğer derslere göre doğal bir ortam sunması nedeniyle; öğrencilerin; sosyal, akademik, duygusal yönden kendini tanımasına fırsat sunan ve kişilik gelişimine destek veren etkinliklerin de ders içeriğine uygun bir şekilde düzenlenmesi önerilmiştir (Karagün, 2016). Dersin kaçınıcı sınıftan başlanarak müfredatta yer alması ve haftalık kaç saat olması gerektiği sorgulandığında; işin uzmanı eğitimciler tarafından; okul öncesi eğitim programlarında yer alması ve en az 4 saat olması gerektiği de belirtilmiştir (Karagün, 2017). "Beden eğitimi ve spor" dersinin başlıklarını oluşturan ayrıca araştırmamızın içerisinde yer alan kavramlardan olan "beden eğitimi" kavramı, "spor" kavramı ile eş tutularak; Türk Dil Kurumu Sözlüğünde (TDK, 2019) vücudun güçlendirilmesi ve sağlığın korunmasında herhangi bir araç kullanarak ya da kullanmadan hareket etme, bedenini eğitilmesi şeklinde tanımlanmıştır. "Spor" kavramı ise; pek çok kaynakta yapılan tanımın dışında; içerisinde rekabeti de barındırdığından söz edilmiştir (Tanrıverdi, 2012).

Alan yazın incelendiğinde; "beden eğitimi" ve "spora" ilişkin düşünceleri metafor aracılığıyla ortaya koyan çalışmalarda; farklı yaş grupları, sporcular, aileler ve öğrencilere yönelik çalışıldığı görülmüştür (Durmuşoğlu-Sofi, 2015; Yetim ve Kalfa, 2019). Ancak çocuk yetiştirme konusunda uzman olan ve okullarda farklı branşlarda çalışan öğretmenlerin "beden eğitimi" ve "spor" kavramlarına yönelik görüşlerini; metafor yoluyla ortaya koyan çalışmaların ise olmadığı görülmüştür. Metafor; soyut tecrübe ile elde edilen deneyimleri somut ifadelerle kavramlaştırmaya yarayan bir yardımcı olarak açıklanmıştır (Ekici ve Akdeniz, 2018; Lakoff ve Johnson, 2005). Ayrıca deneyimler ve öğrenmelerle bilgi sağladıkları, sosyal çevrenin etkisiyle benzetmeler yapılacağı için metaforların eğitimde kullanılmalarının önemli olduğu vurgulanmıştır (Oğuz, 2009). Metaforlar sayesinde soyut ve karmaşık olan olguların anlaşılabilir olarak açıklanabildiği, sezgi yoluyla olasılıkların ortaya çıkmasının sağlandığı, ayrıca metaforlar; önceki deneyimlerle ilişkilendirildikleri için kavramlara ilişkin bilinçaltı açıklamalarına da olanak sundukları, böylece daha güçlü zihinsel modeller olarak kullanılmalarının tercih edildiği bildirilmiştir (Eker ve Sıcak, 2016; Ekici ve Akdeniz, 2018; Lakoff ve Johnson, 2005; Zheng ve Song, 2010) Bu bilgiler göz önüne alındığında farklı branşlarda çalışan deneyimli eğitimciler tarafından, metafor kullanılarak "beden eğitimi" ve "spor" kavramlarının ayrı ayrı ele alınması, bu iki kavramı içine alan "beden eğitimi ve spor dersi" için de daha derinlemesine bilgiye ulaştıracağı ve böylece literatüre önemli katkı sunacağı düşünülmüştür. Ayrıca tüm bu açıklamalarla birlikte Solmon ve Garn (2014) tarafından öne sürülen; beden eğitimi öğretmenlerinin stereotipinin genellikle medyada olumsuz gösterildiği bildirilmiştir. Bu görüşler temel alındığında; farklı branşlarda çalışan ve çocuk yetiştirmede uzman olan eğitimcilerin; "beden eğitimi dersi" kavramı sorgulanması halinde daha genel düşünceleri ifade eden metaforlar kullanabilecekleri düşünülerek "beden eğitimi ve spor dersi"

başlığının doğrudan sorgulanması yerine, bu başlığı oluşturan “beden eğitimi” ve “spor” kavramların ayrı ayrı ele alınarak metafor yoluyla sorgulanması önemli görülmüştür.

Bu düşünceden hareketle, beden eğitimi ve spor dersinin içeriğinde yer alan ve bu dersin başlığını da oluşturan “beden eğitimi” ve “spor” kavramları ayrı ayrı metafor aracılığıyla sorgulandığında farklı branşlarda çalışan deneyimli öğretmenlerin; bu iki kavramla ilgili bilinçaltı düşüncelerinin ne olacağı merak edilmiştir. Bu şekilde metafor yoluyla; medyada tartışma konusu olan beden eğitimi ve spor dersi ile ilgili stereotiplerden uzak, daha derinlemesine anlamlarının ortaya konulması ve okullarda beden eğitimi ve spor uygulamalarını içeren beden eğitimi ve spor dersi için katkı sunan bilgiye ulaşılması amaçlanmıştır.

Amaç

Bu çalışmada amaç, çocuk eğitimi konusunda deneyim ve bilgi sahibi olan, konunun uzmanı öğretmenlerin; “beden eğitimi” ve “spor” kavramına ilişkin görüşlerini metafor yardımıyla belirlemektir. Bu açıdan farklı branşlarda çalışan eğitimcilerin; beden eğitimi ve spor dersinin başlığını oluşturan “beden eğitimi” ve “spor” kavramlarına ilişkin hangi metaforları kullandıkları, kullandıkları bu metaforların da bir tür bilinç altını ve deneyimleri yansıttığı düşünüldüğünde; “beden eğitimi” ve “spor”un katkılarını nasıl değerlendirdiklerini ortaya koymak, konuyla ilgili veri sağlamak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıda belirtilen sorulara yanıt aranmıştır:

- 1) Bir bütün olarak ders programlarında yer alan ve çoğu kaynaklarda birlikte ifade edilen “beden eğitimi” ve “spor” kavramları ayrı ayrı ele alındığında ilkökul ve ortaokullarda çalışan öğretmenlerin bu kavramlara ilişkin metaforları nelerdir?
- 2) İlkokul ve ortaokullarda çalışan öğretmenlerin “beden eğitimi” ve “spora” ilişkin metaforlarında ortaya çıkan temalar nelerdir?
- 3) İlkokul ve ortaokullarda çalışan öğretmenlerin “beden eğitimi” ve “spora” ilişkin kullandıkları metaforlar branşlarına göre bir farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma, Kocaeli İli İzmit Merkez İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ilkökul ve ortaokullarda çalışan ve 2015-2016 yaz dönemi seminerlerine katılan öğretmenlerin “beden eğitimi” ve “spor” kavramına ilişkin düşüncelerini metaforlar yardımıyla belirlemeye yönelik nitel bir çalışmadır. Bu çalışmada fenomenolojik desen kullanılmıştır. Fenomenolojik deseninin temeli, bireysel tecrübelerden oluştuğu ve bu desende katılımcıların öznel tecrübeleri ile ilgilenildiği belirtilmiştir (Ekici ve Akdeniz, 2018). Her ne kadar fenomenolojik çalışmalarda katılımcı sayısı az olduğu belirtilse de, nitel araştırmalarda, evrendeki; çeşitliliği, zenginliği, farklılığı ve aykırılığı temsil edebilecek bütüncül bir yapıya ulaşılması ve katılımcıların araştırma konusuyla doğrudan ilgili olup olmadıklarının önemli olduğu açıklanmıştır (Karataş, 2015; Yıldırım ve Şimşek, 2008). Ayrıca araştırma probleminin içeriği ve kaynakların sınırlılığına göre de örneklemin belirlenebileceği belirtilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Bu çalışmada da çeşitli branşlarda çalışan ilkökul ve ortaokul öğretmenlerinin, çocuk eğitiminde farklı deneyime sahip oldukları düşünüldüğü için “beden eğitimi” ve “spor” kavramlarına yükledikleri anlamlar incelenmek istenmiştir.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırma evreni, İzmit İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ilkökul ve ortaokul okullarda çalışan toplam 2110 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırma için Kocaeli İl Milli Eğitim Müdürlüğünden araştırma izni alındıktan sonra 2015-2016 Haziran dönemi seminer toplantılarının yapıldığı ilkökul ve ortaokulların isim listesi alınmıştır. Araştırma uygulaması için bir haftalık seminer toplantı süresi dikkate alınarak ilkökul ve ortaokullarda çalışan öğretmen evrenini temsil edebilecek şekilde seminer toplantılarının yapıldığı 18 okuldan tesadüfi yöntemle 10 okul seçilmiş ve seçilen okullara gidilerek, seminer toplantıları başlamadan önce öğretmenlere araştırma hakkında bilgi verilmiştir. Bilgilendirme sonrası araştırmaya gönüllü katılmak istediğini belirten 424 öğretmene araştırmacı tarafından anket formları dağıtılarak yaklaşık 20 dakikada doldurulan ve boş bir kutuya bırakılan ölçek formları tekrar teslim alınmıştır. Doldurulan toplam 424 form incelendiğinde; metafor kısmı tamamen boş bırakıldığı için 29 form baştan elenmiştir. Metafor kısmı boş bırakılan formlar elendikten sonra kalan 395 formdan metafor yazılıp açıklaması olmayan 19, açıklama olup metafor yazılmayan 16 form olmak üzere toplamda 35 adet eksiklikleri olan form elenmiştir. Geriye kalanlardan ve istenen formatta tam doldurulduğu için geçerli olan toplam 360 formdan “beden eğitimi” kavramı için 5, “spor” kavramı için 7 olmak üzere toplam 12 adet formda yazılan metafor ile açıklama arasında ilişki kurulamadığı için elenmiş, toplamda 348 form veri dosyasına işlenerek analiz edilmiştir.

Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Kişisel Bilgilerine Ait Bulgular

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Değişkenler		N	%
Yaş	30 yaş ve altı	65	18.7
	31-35 yaş	86	24.7
	36-40 yaş	70	20.1
	41-45 yaş	57	16.4
	46-50 yaş	34	9.8
	51 yaş ve üzeri	36	10.3
Cinsiyet	Kadın	235	67.5
	Erkek	113	32.5
Medeni Durum	Evli	272	78.2
	Bekar	76	21.8
Sahip Olunan Çocuk Sayısı	Çocuk yok	115	33.0
	1 çocuk	119	34.2
	2 çocuk	101	29.1
	3 çocuk ve üzeri	13	3.7

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin İş-Mesleki ve Hobilerine İlişkin Yüzdelerle Dağılımları

Değişkenler		N	%
Boş Zaman Etkinliği	Var	90	25.9
	Yok	258	74.1
Çalıştığı Okul Türü	İlkokul	169	48.5
	Ortaokul	179	51.4
Öğretmenlerin Branşı	Beden Eğitimi	57	16.4
	Sayısal ders	51	14.7
	Sözel ders	57	16.4
	Sınıf Öğretmeni	123	35.3
	Yabancı Dil	30	8.6
	Okul Öncesi Öğretmeni	30	8.6
	Öğretmenlerin Çalışma Yılı	0-5 yıl arası	5
5.5-10 yıl arası	44	12.7	
10.5-15 yıl arası	74	21.3	
15.5-20 yıl arası	91	26.1	
20.5-25 yıl arası	51	14.7	
26.5-30 yıl arası	38	10.9	
30.5 yıl ve üzeri	45	12.9	

Verilerin Toplanması

Araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu kullanılarak veri toplama işlemi yapılmıştır. İki bölümden oluşturulan anket formunun birinci bölümünde; farklı branşlarda çalışan öğretmenlerin kişisel bilgileri, ikinci bölümde ise açık uçlu iki soruya yer verilmiştir. Açık uçlu soruların yer aldığı kısımda öğretmenlerin “beden eğitimi” ve “spor” algılarını belirlemek için onlara; “beden eğitimi” ve “sporu”; canlı veya cansız bir varlığa benzetecek olurlarsa neye benzetecekleri ve bu benzetmenin nedenini açıklamaları için de çünkü ile başlayan boşluklu cümleyi doldurmaları istenmiştir. Bu cümleler; “Beden eğitimi..... benzer. Çünkü.....”, “Sporbenzer. Çünkü.....” şeklinde boşluk doldurma cümleleri olarak yer almıştır. Bu şekilde; hem “beden eğitimi” , hem de “spor” için ayrı ayrı birer metafor üretmeleri ve bunları kullanma nedenlerini de açıklamaları istenmiştir. Benzetmeler, betimsel açıdan anlamı yeteri kadar ortaya çıkartmayacağı için benzetmelerde “gibidir” ya da “benzer” şeklindeki kısmı takiben mutlaka “niçin” veya “neden” sorusu da sorulması gerektiği, benzetmelerin asıl gücünün de, bu soruda olduğu ileri sürülmüştür (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Literatürdeki bu açıklamalar doğrultusunda öğretmenlere bu cümlelerin ve sosyo-demografik bilgilerin yer aldığı formlar dağıtılmış, bilgi formu sorularının kısa olması ve akla gelen ilk metaforları yazmaları istendiği için anketleri doldurmaları için 20 dakikalık bir süre verilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Bu araştırmada ulaşılan veriler, birbirine benzeyen verilerin bir araya getirilerek organize edilmesi ve yorumlanması olarak açıklanan içerik analizi (Yıldırım ve Şimşek, 2008) kullanılarak derinlemesine analiz edilmiştir. Önceden belirgin olmayan kavram ve ilişkilere ulaşılmaya çalışılmış ve aşağıdaki işlemler yapılmıştır (Mayring, 2011).

1. Aşamada öğretmenlerin doldurduğu anket formlarındaki metaforlar tanımlanmış ve excel programına aktarılmıştır. Yazılan açıklamaların ifade ettiği anlama uygun ortak adlandırma yapılarak A’dan Z’ye metaforlar sıralanmıştır.

2. Aşama-Tasnif etme: Her bir metaforun birbiriyle olan ortak özellikleri ve benzerlikleri incelenmiştir. “Beden eğitimi” ve “spor” kavramlarının benzetildiği kavrama göre ayıklama yapılmıştır.

3. Yeniden organize etme ve derleme; öğretmenlerin “beden eğitimi” ve “spor” için ürettikleri metaforlar bilgisayar ortamında alfabetik bir sıraya göre “beden eğitimi”, ve “spor” için ayrı benzer özelliklerine göre bir araya getirilmiş ve sıralanmıştır (Aslan, 2015).

4. Metaforların sıralanmasının ardından 360 adet form yeniden gözden geçirilmiş. Her bir metafor ile kullanım amacı incelenmiş ve aralarında bağlantı kurulamayan “beden eğitimi” için 5, “spor” için 7 toplamda 12 metafor uzman görüşüyle elenmiştir. Geriye kalan 348 öğretmenin doldurduğu form dikkate alınmıştır.

5. Her metafor belli bir tema ile ilişkilendirilmiş, kullanım amacından hareketle her bir kavram için kategori ve toplamda da 12 farklı kavramsal kategori oluşturulmuştur. Rahatlatıcı, deşarj eden, gevşetici gibi birbirine benzer veya aynı anlamı ifade eden metaforlar uzman görüşü alınarak birleştirilmiş, böylece hem “beden eğitimi”, hem de “spor” için toplamda 56 adet metaforun toplandığı 12 kavramsal kategori yer almıştır.

Bulgular bölümünde tablolardan sonra öğretmenlerin kullandıkları metaforların nedenine ilişkin örnek bir açıklama sunulmuştur. Metafor imgesini kimin ürettiği ve nedenine ilişkin açıklamalarda öğretmenlerin sosyo-demografik özellikleri sembollerle gösterilmiştir. Bu örnekler verilirken belirtilen açıklamadan hemen sonra parantez içinde; cinsiyet (K=kadın, E=erkek), yaş (Y), çalışma yılı (ÇY), okul türü (ilkokul=İLK, ortaokul=ORT, sınıf öğretmeni=SIN, sözel=SÖZ, sayısal=SAY, yabancı dil=YD, beden eğitimi ve spor öğretmeni=BED, okul öncesi=OÖ) şeklinde semboller kullanılarak kodlamalar yapılmıştır.

Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliğine İlişkin Önlemler

Nitel çalışmalarda verilere ve sonuçlara nasıl ulaşıldığı ve konuyla ilgili detaylı şekilde açıklamaların yapılması, ayrıca araştırma örnekleminin özellikleri başka örneklerle karşılaştırma yapabilecek düzeyde ayrıntılı olarak tanımlanması geçerlilik için yeterli görülmüştür (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu çalışmada da geçerliliği artırıcı önlem olarak; örneklem özellikleri, metaforlar ve analizlerine ilişkin açıklamalar ayrıntılı verilmiştir. Bulgular kısmında tablolardan sonra da katılımcıların açıklamalarından örneklere de yer verilmiştir. Araştırmanın güvenilirliğini artırmak, yanlılığı azaltmak ve analiz sonucunda ortaya çıkan tema ve kategoriler arasında karşılaştırmaya olanak tanımak açısından veriler sayısallaştırılmıştır. Araştırmanın güvenilirliği için iki uzman görüşüne başvurularak belirlenen metaforların kavramsal kategorileri temsil edip etmediği değerlendirilmiş, uzmanların ve araştırmacıların değerlendirmeleri görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları belirlenmiştir. Ayrıca güvenirliliğin hesaplamasında Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği (aktaran Yıldırım ve Şimşek, 2008) aşağıdaki uyum yüzdesi kullanılmıştır. (Güvenirlilik=Görüş birliği/[Görüş birliği+Görüş ayrılığı]*100). Bu formül kullanılarak, öğretmenlerin “beden eğitimi” kavramı için ürettiği 360 metafordan 5 tanesinde metafor ile yüklenen anlam arasında bağlantı kurulamamıştır. Buna göre beden eğitimi kavramına ait sonuçların güvenirliliği 0.98 olarak bulunmuştur. “Spor kavramı” için öğretmenlerin ürettiği 360 metafordan spor için de alan uzmanları ile araştırmacı arasında 7 adet görüş ayrılığı ortaya çıkmıştır. Spor metaforu güvenirlilik sayısı 0.97 olarak bulunmuştur (Miles ve Huberman, 1994, aktaran Aslan, 2015).

Bulgular

Bu bölümde değerlendirmeye alınan ve 348 öğretmen tarafından; “beden eğitimi” kavramına ilişkin üretilen; rahatlatıcı, deşarj eden, gevşetici gibi birbirine benzer veya aynı anlamı ifade eden metaforlar uzman görüşü alınarak birleştirilmiş, böylece hem “beden eğitimi”, hem de “spor” için toplamda 56 adet metafor üretilmiştir. Hem “beden eğitimi” hem de “spor” kavramları için üretilen metaforların benzer olduğu görüldüğünden 12 kavramsal kategoride toplanarak, branşlara göre yüzdeler dağılımları tablolar içerisinde gösterilmiştir.

Araştırmada Yer Alan Öğretmenlerin Kişisel Bilgilerinden Elde Edilen Bulgular

Tablo 1’de öğretmenlerin sosyo-demografik özelliklerine bakıldığında; %67.5’inin kadın, %32.5’inin erkek, %78.2 evli, %21.89 bekar olduğu görülmüştür. Öğretmenler %81.3 gibi büyük bir oranda 31 yaş ve üzeri olduğu görülmüştür.

Tablo 2’de katılımcıların %74.1 gibi yüksek oranda serbest zaman etkinliğine katılmaz iken; %25.9 gibi bir oranı serbest zaman etkinliğine katıldığını belirtmiştir. Öğretmenlerin %1.4 gibi çok düşük oranda 0-5 yıl arası, geriye kalan %98.6’sı 5.5 yıldan fazla deneyime sahip oldukları belirlenmiştir. Bu da öğretmenlerin; “beden eğitimi” ve “spor kavramı ile ilgili düşünce aktarımında yeterli deneyime sahip olduklarını göstermiştir.

Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Metaforlardan Oluşan Kategorik Değişkenlerin Sayısal Dağılımı

Tablo 3. Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Metaforlardan Oluşturulan Kavramsal Kategorilerin Yüzdelik Dağılımları

Kavramsal Kategoriler	Beden Eğitimi		Spor	
	n	%	n	%
Temel İhtiyaç, Yaşam Kaynağı	75	21.6	84	24.1
Sağlık -Şifa Kaynağı	47	13.5	73	21.0
Olumlu Pozitif Duygu	58	16.7	62	17.8
Psikolojik Kazanım-İyi Oluş	49	14.1	24	6.9
Başvuru Kaynağı, Yönlendirici	25	7.2	32	9.2
Keyif Veren- Eğlence Kaynağı	27	7.8	25	7.2
Sosyal Kazanım	13	3.7	20	5.7
Estetik, Bedensel Kazanım	15	4.3	8	2.3
Vazgeçilmez, Olmazsa Olmaz	9	2.6	11	3.2
Kimlik Kazanımı, Oto Kontrol	17	4.9	1	.3
Doğada Bulunan Durum- Nesne	7	2.0	7	2.0
Sanatsal Benzetim	6	1.7	1	.3
Toplam	348	100	348	100

Tablo 3’te “Beden eğitimi” kavramı için; ilk sırada “temel ihtiyaç-yaşam kaynağı” (n=75,%21.6), ikinci sırada “olumlu-pozitif duygu” (n=58, %16.7), üçüncü sırada ise “psikolojik kazanım-iyi oluş” (n=49, %14.1), dördüncü sırada “sağlık- şifa kaynağı” (n=47, %13.5), beşinci sırada “keyif veren eğlence kaynağı” (n=27, %7.8), altıncı sırada ise “başvuru kaynağı-yönlendirici” (n=25, %7.2) şeklinde sıralandığı görülmüştür. %5’in altında kalan kategoriler açıklanmamış, sadece tablolarda sunulmuştur. Spor kavramına ilişkin metaforlara bakıldığında yine ilk sırada “temel ihtiyaç, yaşam kaynağı” (n=84, %24.1) kategorisi kullanılmıştır. İkinci sırada “sağlık-şifa kaynağı” (n=73,%21.0), üçüncü sırada “olumlu pozitif duygu” (n=62, %17.8), dördüncü sırada “başvuru kaynağı, yönlendirici” (n=32, %9.2), beşinci sırada “psikolojik kazanım” (n=24, %6.9), altıncı sırada “keyif verici nesne –durum” (n=25, %7.2), yedinci sırada ise “sosyal kazanım” (n=20, %5.7) kategorisinde yer alan metaforlar diğer kategorilerde yer alan metaforlara göre daha çok ifade edildiği görülmüş, %5’in altında olanlar açıklanmamış sadece tablolarda sunulmuştur.

Beden Eğitimi ve Sporu “Temel İhtiyaç-Yaşam Kaynağı” Olarak Gören Metaforlar

Temel ihtiyaç, yaşam kaynağı kategorisi altında bulunan metaforlar tablo 4’te yer almıştır. Metaforlar incelendiğinde; öğretmenlerin “beden eğitimi” ve “spor” kavramlarını açıklamada en fazla kullandıkları “temel ihtiyaç, yaşam kaynağı” kategorisi olduğu ve bu kategori altında en fazla beden eğitimi öğretmenlerince “yaşam için temel” metaforunu kullandıkları, ikinci sırada sözel ve sınıf öğretmenlerince eşit düzeyde kullanıldığı görülmüştür. Yine “temel ihtiyaç, yaşam kaynağı” kategorisi altında ikinci sırada “temel besin” metaforu yer almıştır. Bu metaforu en çok sayısal grup öğretmenleri kullanmıştır. “Temel ihtiyaç” ile “hava-su” metaforu eşit kullanılarak üçüncü sırada yer almıştır.

“Hava-su” metaforunu sayısal ve beden eğitimi öğretmenleri eşit düzeyde kullanılırken; “temel ihtiyaç” metaforunu en fazla sınıf öğretmenleri kullanmıştır. “spor” kavramı açısından bakıldığında da yine en fazla kullanılan “yaşam için temel” metaforunun en fazla sınıf öğretmenleri ardından da beden eğitimi öğretmenleri sonrasında sözel ve sayısal branş öğretmenlerince eşit kullanıldığı görülmüştür. “Spor” kavramına ilişkin yer verilen ikinci sıradaki metafor ise en çok sınıf öğretmenlerinin kullandığı “temel ihtiyaç”, üçüncü sıradaki metafor “hava-su” da yine en fazla sınıf öğretmenlerince kullanıldığı görülmüştür.

Tablo 4. Temel İhtiyaç- Yaşam Kaynağı Kategorisi Altında Verilen Metaforlar

Metafor Adı	Sözel		Sayısal		Beden Eğitimi		Yabancı Dil		Sınıf Öğretmeni		Okul öncesi		Toplam	
	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor
Temel Besin	3	-	8	3	5	2	2	2	6	5	1	-	25	12
Yaşam İçin Temel	5	5	3	5	6	6	3	3	5	13	-	3	22	35
Hava/Su	1	1	5	2	5	2	-	1	1	6	-	1	13	13
Nefes Almak	-	1	-	-	2	1	-	1	-	1	-	1	2	5
Temel İhtiyaç	2	4	3	1	3	3	-	1	5	8	1	2	13	19
Toplam	11	11	19	11	21	14	5	8	17	33	2	7	75	84

Tablo 4’te temel ihtiyaç, yaşam kaynağı kavramsal kategorisi beden eğitimi için birinci sırada yer alan “temel besin” metaforu (n=25 kişi) için yapılan açıklamalardan örneklere bakıldığında; “kahvaltı gibidir, güne başlamak için temeldir (K/YD/ Y30/ORT/ÇY8). Beden eğitimi kavramı için ikinci sırada en fazla ifade edilen “yaşam için temel” metaforu (n=22 kişi) için yapılan açıklamalarda; “yaşam kalitesini arttırmada temel ihtiyaçtır” (K/SIN/Y41/İLK/ÇY12), “yaşamın temelidir “denge sağlayan yaşamı zenginleştirmede temeldir” (K/Y31,OÖ/ÇY27) şeklinde açıklamaların yapıldığı görülmüştür. Yine “beden eğitimi” kavramı için en fazla kullanılan üçüncü sıradaki metafor “hava-su” (n=13 kişi) ile temel ihtiyaç (n=13 kişi) metaforları aynı oranda ifade edilmiştir. “hava-su” metaforu açıklamalarında; “hayat verir, bebek doğduğu anda yaşamak için temel olan nefes-canlılığını sürdürmek için içilen su gibidir” (K/SIN/Y53/İLK/ÇY29). Yine temel ihtiyaç, yaşam kaynağı kategorisi içerisinde “temel ihtiyaç” metaforu kullananların “olmazsa hayat körelir” (E/Y43/SIN/İLKÇY15) şeklinde açıklama yaptığı görülmüştür.

Spor kavramı için (n=35) birinci sırada yer alan “yaşam için temel”, metaforuna; “hayata dair çok şey katar (E/SÖZ/Y35/ORT/ÇY10) şeklinde açıklamalar olduğu görülmüştür. Yine spor kavramına yönelik “temel ihtiyaç” (n=19) metaforu için “almazsan-yapmazsan ölürsün” (K/SÖZ/ Y39/ORT/ÇY17) (E/BED/Y45/ORT/ÇY7) açıklaması örnek verilebilir. Temel ihtiyaç yaşam kaynağı kategorisi üçüncü sırada yer alan “hava-su” metaforu (n=13) için çünkü “hayat verir, olmazsa yaşam durur” (E/Y38/SÖZ/ORT/ÇY10) şeklinde neden belirten açıklamalar yapıldığı görülmüştür.

*Beden Eğitimi ve Spor Sağlık, Şifa Kaynağı Olarak Gören Metaforlar***Tablo 5.** Sağlık-Şifa Kaynağı Kategorisi Altında Verilen Metaforlar

Metafor Adı	Sözel		Sayısal		Beden Eğitimi		Yabancı Dil		Sınıf Öğretmeni		Okul öncesi		Toplam	
	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor
İlaç	3	4	5	4	1	3	2	3	9	9	4	1	24	24
Sağlık	1	12	2	14	3	5	1	2	12	13	2	3	21	49
Tedavi	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Toplam	6	16	7	18	4	8	3	5	21	22	6	4	47	73

Tablo 5'te "sağlık, şifa kaynağı" kategorisinde "Beden eğitimi" kavramını açıklarken en çok sınıf öğretmenleri tarafından; "ilaç" metaforu daha sonra da "sağlık" metaforu kullanıldığı görülmüştür.

Beden eğitimi kavramı "sağlık, şifa kaynağı" kategorisi içerisinde "ilaçtır" metaforu (n=24) için; "iyileştirir, sağlık kazandırır" (K/YD/Y40/ORT/ÇY18). "Sağlıktır" metaforu (n=21) için; "iyi olmadır. Yaptıkça iyi olunur, iyi hissedilir"(E/SOS/Y47/ORT/ÇY17) şeklinde açıklamalar yapılmıştır.

Spor" kavramına ilişkin "sağlık kazanımı" metaforu için (n=49), "yaparsan sağlık kazandırır, zinde kılar" (K/YD/Y30/ORT/ÇY5). "ilaçtır" metaforu (n=24) için; "çünkü şifa verir" (E/SOS/Y35/ORT/ÇY10) şeklinde neden belirten açıklamalar yapılmıştır.

Beden Eğitimi ve Spor "Olumlu Pozitif Duygu" Olarak Gören Metaforlar

Yine "beden eğitimi" kavramı için "olumlu pozitif duygu" kategorisi altında yer alan ve en fazla sınıf öğretmeni, ardından beden eğitimi öğretmenlerince kullanılan "sevinç-mutluluk" metaforunun birinci sırada yer aldığı görülmüştür. İkinci sırada yer alan "Başarı duygusu" metaforu da en çok sınıf öğretmenlerince kullanılmıştır. Üçüncü sırada kullanılan "özgürlük" metaforunun da en çok beden eğitimi öğretmenlerince kullanıldığı belirlenmiştir.

"Spor" kavramı açısından "olumlu pozitif duygu" kategorisi altında "sevinç-mutluluk" metaforu ve en fazla sınıf öğretmeni, ardından okul öncesi öğretmenlerince kullanılmıştır. İkinci sırada "özgürlük" metaforu en fazla beden eğitimi öğretmenleri kullanılırken, "gelişim" ise beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerince eşit düzeyde kullanılmıştır. Üçüncü sırada ise "gülümsemek" metaforu yine beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerince eşit düzeyde kullanıldığı görülmüştür.

Tablo 6. Olumlu Pozitif Duygu Kategorisi Altında Verilen Metaforlar

Metafor Adı	Sözel		Sayısal		Beden Eğitimi		Yabancı Dil		Sınıf Öğretmeni		Okul öncesi		Toplam	
	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor
Başarı Duygusu	3	-	1	-	2	-	2	-	5	2	1	-	14	2
Gelişim	1	1	-	1	-	2	1	1	2	2	1	1	5	8
Huzur-Sükunet	1	1	1	-	1	-	-	-	2	-	-	2	5	3
Özgüven	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-
Sevinç-Mutluluk	3	1	1	1	5	3	-	3	7	7	-	5	16	20

Tatlı Sohbet	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	2	2
Özgürlük	2	1	-	-	3	3	1	1	-	2	-	1	6	8
Sevgi	1	1	2	-	-	-	-	1	1	1	-	-	4	3
Gülümseme	-	1	2	1	-	2	-	-	-	2	-	1	2	7
İyilik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	3
Barış	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Kazanç/Yetenek	-	2	-	-	-	-	-	1	3	2	-	-	3	5
Toplam	11	9	7	4	12	11	5	7	21	20	2	11	58	62

Tablo 6’da Olumlu pozitif duygu kategorisinde “spor” kavramına ilişkin, “sevinç-mutluluk” metaforu (n=20) için; “kederi götürür, mutluluk verir” (E/SIN/Y56/İLK/ÇY26). İkinci sırada eşit düzeyde yer alan “özgürlük duygusu” metaforu (n=8) için; “çünkü kişinin kendisini çekinmeden rahatlıkla ortaya koymasını sağlar” (E/SAY/Y51/ORT/ÇY17). Yine ikinci sırada yer alan “gelişim” metaforu (n=8) için; “tüm gelişim alanlarını destekler” (K/SIN/Y40/İLK/ÇY20) şeklinde neden belirtilmiştir.

Beden Eğitimi ve Spor Psikolojik Kazanım- İyi Oluş Olarak Gören Metaforlar

Psikolojik kazanım- iyi oluş kategorisi altında “rahatlama” metaforunu ilk sırada sınıf öğretmenleri, ikinci sırada okul öncesi ve üçüncü sırada ise sözel ve yabancı dil öğretmenleri eşit kullanmıştır. İkinci sırada “terapi” metaforunu sınıf öğretmenleri kullanmıştır. Spor kavramı için “psikolojik kazanım kazanım-iyi oluş” kategorisinde ilk sırada “rahatlama” metaforu sözel, sayısal ve sınıf öğretmenlerinin eşit düzeyde kullandıkları görülmüştür.

Tablo 7. Psikolojik Kazanım- İyi Oluş Kategorisi Altında Verilen Metaforlar

Metafor Adı	Sözel		Sayısal		Beden Eğitimi		Yabancı Dil		Sınıf Öğretmeni		Okul Öncesi		Toplam	
	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor
Rahatlama	5	3	2	3	2	2	5	1	10	3	9	-	33	12
Terapi	2	2	2	2	2	1	-	-	5	2	2	1	13	8
Ruh Sağlığı Koruyucu	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-
Stres Atmak	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	1
Kas Gevşetici	-	2	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1	3
Toplam	7	7	4	5	5	4	5	1	17	5	11	2	49	24

Tablo 7’de yer verilen “psikolojik kazanım- iyi oluş” kategorisi altında “beden eğitimi” kavramı için birinci sırada “rahatlama” metaforu (n=33) için; “çünkü negatif enerjiyi attırır” (K/YDD/Y32/ORT/ÇY8). İkinci sırada en çok tercih edilen “terapi” metaforu (n=13) için; “ruhunuzu iyileştirir, psikolojik sağlık kazandırır” (K/OÖ/Y33/İLK/ÇY8) şeklinde açıklamalar yapılmıştır. “Psikolojik kazanım kazanım- iyi oluş” kategorisi içerisinde “spor” kavramına ilişkin birinci sırada “rahatlama” metaforu (n=12) için; “stresi atar, rahatlatır” (E/SOS/Y35/ORT/ÇY10). İkinci sırada yer alan “terapi” metaforu (n=8) için; “çünkü ruhu doyurur” (K/SIN/Y43/İLK/ÇY13) şeklinde neden belirtildiği görülmüştür.

Beden Eğitimi ve Spor Başvuru Kaynağı, Yönlendirici Olarak Gören Metaforlar

Tablo 8’de yer alan “Başvuru Kaynağı yönlendirici” kategorisi incelendiğinde; “beden eğitimi” açısından en fazla sözel branş öğretmenlerince belirtilen “ders”, ikinci sırada “akıl-beyin”, üçüncü sırada “motivasyon kaynağı” metaforunun kullanıldığı belirlenmiştir. Spor kavramına ilişkin; “enerji güç kaynağı”, “ders” ve “araç-makine” metaforlarının en fazla belirtildiği görülmüştür.

Tablo 8. Başvuru Kaynağı-Yönlendirici Kategorisi Altında Verilen Metaforlar

Metafor Adı	Sözel		Sayısal		Beden Eğitimi		Yabancı Dil		Sınıf Öğretmeni		Okul Öncesi		Toplam	
	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor
Enerji/Güç Veren	-	-	-	3	-	2	-	-	1	2	1	-	2	7
Derstir	3	-	2	1	-	1	1	1	2	4	-	-	8	7
Öğretmen	-	1	-	1	-	1	-	-	1	1	-	-	1	4
Akıl-Beyin	2	-	1	1	1	-	-	-	1	1	1	-	6	2
Kural-Sistem	-	-	-	-	-	1	-	2	1	1	-	-	1	4
Motivasyon Kaynağı	2	-	1	-	1	-	1	-	-	1	-	-	5	1
Araç-Makine	2	1	-	1	-	1	-	1	-	2	-	1	2	7
Toplam	9	2	4	7	2	6	2	4	6	12	2	1	25	32

Tablo 8’deki Başvuru kaynağı- yönlendirici kavramsal kategorisi içerisinde “beden eğitimi” kavramı için birinci sırada tercih edilen “derstir” metaforu (n=8) için; “Türkçe dersi gibidir” hayatı doğru anlattırır ve anlattırmayı öğretir” (K/YD/Y26/ORT/ÇY5). İkinci sırada en çok tercih edilen “motivasyon kaynağı gibidir” metaforu (n=5) için; “hayatı verimli kullandırır, iyi yaşamaya teşvik eder” (K/SIN/Y38/İLK/ÇY12) şeklinde açıklamalar yapılmıştır.

Başvuru kaynağı- yönlendirici kavramsal kategorisi içerisinde “spor” kavramına ilişkin; birinci sırada “enerji güç veren” metaforu için; “dinç kılar, zihni açar” (E/SIN/Y38/İLK/ÇY14). “ders gibidir” metaforu için; “hayata yönelik disiplin kazandırır” (E/YD/Y35/ORT/ÇY10), “araç-makine gibidir” metaforu için “bakım yaparsan, sürekli çalıştırırsan verimli ve düzenli çalışır” (E/SÖZ/Y31/ORT/ÇY4) şeklinde açıklama yapıldığı görülmüştür.

Beden Eğitimi ve Spor Keyif Veren-Eğlence Kaynağı” Olarak Gören Metaforlar

Tablo 9’a bakıldığında; “keyif veren-eğlence kaynağı” kategorisi altında beden eğitimi kavramı açıklanırken en fazla sınıf öğretmeni ve ardından sayısal branş öğretmenlerinin “oyun” metaforunu kullandıkları görülmüştür. Beden eğitimi kavramı açıklamasında ikinci sırada “keyifli yiyecek” metaforu, üçüncü sırada ise “eğlence” metaforunun kullanıldığı görülmüştür. Spor kavramına ilişkin açıklamalarda en çok kullanılan “eğlence” metaforu en fazla sınıf öğretmenleri tercih etmiştir. Spor kavramına ilişkin açıklamalarda ikinci sırada ise “keyifli yiyecek” metaforunu en çok sınıf öğretmenleri kullanmıştır. “Keyif veren-eğlence kaynağı” kategorisinde “eğlence” de en fazla tercih edilen üçüncü metafor olmuştur.

Tablo 9. Keyif Veren Eğlence Kaynağı Kategorisi Altında Verilen Metaforlar

Metafor adı	Sözel		Sayısal		Beden Eğitimi		Yabancı Dil		Sınıf Öğretmeni		Okul Öncesi		Toplam	
	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor
Eğlence	2	-	1	1	-	-	1	-	1	6	-	1	5	8
Oyun	1	-	4	-	2	2	-	-	6	2	-	1	13	5
Keyifli Yiyecek	-	1	-	-	1	1	1	1	5	4	-	-	7	7
Keyifli İçecek	-	1	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	1	3
Uçmak/Uçurtma	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2
Toplam	3	3	5	3	3	3	2	1	14	13	-	2	27	25

Keyif veren- eğlence kaynağı kavramsal kategorisi içerisinde “beden eğitimi” kavramı için ilk sırada tercih edilen “oyun gibidir” metaforu (n=13) için; “eğlendirirken kazanmayı ve kaybetmeyi öğretir” (K/SAY/Y33/ORT/ÇY11). İkinci sırada tercih edilen “Keyif veren yiyecek gibidir” metaforu (n=7) için; “şekerpare üzeri dondurma gibi tat bırakır” (E/SOS/Y34/ORT/ÇY3) şeklinde açıklamalar yapılmıştır. Spor” kavramı için de; birinci sırada “eğlence” (n=8) metaforu için; “neşelendirir, her şeyi unutturur” (K/OÖ/Y34/İLK/ÇY11). İkinci sırada tercih edilen “keyif veren yiyecek” metaforu için; “yaşama keyif verir” (K/SOS/Y33/ORT/ÇY10) şeklinde açıklama yapılmıştır.

Beden Eğitimi ve Sporu “Sosyal Kazanım” Olarak Gören Metaforlar

Tablo 10’a bakıldığında; beden eğitimi kavramı açıklanırken “Sosyal kazanım” kategorisi altında “Sosyalleşme” metaforunu eşit oranda sınıf öğretmeni ve beden eğitimi öğretmenleri tercih etmiştir. Diğer metaforlar ise 5 kişi altında tercih edildiği için açıklamada belirtilmemiştir.

Spor kavramına ilişkin açıklamalarda en çok kullanılan “arkadaş-dost eli” metaforunu en çok sınıf öğretmenleri kullanmıştır. Diğerleri 5 kişinin altında tercih edildiği için açıklamada yer verilmemiştir.

Tablo 10. Sosyal Kazanım Kategorisi Altında Verilen Metaforlar

Metafor adı	Sözel		Sayısal		Beden Eğitimi		Yabancı Dil		Sınıf Öğretmeni		Okul öncesi		Toplam	
	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor
Arkadaş-Dost Eli	-	2	-	1	-	3	-	-	2	5	-	1	2	12
Sosyalleşme	-	-	-	-	3	-	-	-	3	-	-	-	6	-
İletişim-Sohbet-Bağ	1	-	-	-	-	2	2	-	2	1	-	-	5	3
Paylaşım	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	3
Uyumdur	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2
Toplam	1	2	-	2	3	5	2	2	7	8	0	1	13	20

“Beden Eğitimi” ve “Sporu” Estetik-Bedensel Kazanım Olarak Gören Metaforlar

Tablo 11’de “beden eğitimi kavramı için; “estetik, bedensel kazanım” kategorisi altında ilk sırada sınıf öğretmenleri “estetik-güzellik” metaforunu ve ikinci sırada “şekillendirici” metaforunu kullanmıştır. Spor kavramı için ise; en çok “şekillendirici” metaforu ardından da “beden gelişimi” metaforu kullanılmıştır.

Tablo 11. Estetik-Bedensel Kazanım Kategorisi Altında Verilen Metaforlar

Metafor adı	Sözel		Sayısal		Beden Eğitimi		Yabancı Dil		Sınıf Öğretmeni		Okul Öncesi		Toplam	
	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor
Şekillendirici	-	1	-	-	-	-	2	1	-	2	2	-	4	4
Bedensel Gelişim	1	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	3	2
Estetik-Güzellik	-	1	2	-	-	-	1	-	4	1	1	-	8	2
Toplam	1	2	2	-	-	-	3	1	6	5	3	-	15	8

Beden Eğitimi ve Spor Vazgeçilmez-Olmazsa Olmaz Olarak Gören Metaforlar

Tablo 12’ye bakıldığında “vazgeçilmez-olmazsa olmaz” kategorisi altında “olmazsa olmaz” metaforunu en fazla yabancı dil öğretmenleri kullanmıştır. Spor kavramı için; “vazgeçilmez-olmazsa olmaz” kategorisi altında “olmazsa olmaz” metaforu en çok yabancı dil, sınıf öğretmeni ve sözel branşta çalışan öğretmenlerce eşit kullanılmıştır.

Tablo 12. Vazgeçilmez-Olmazsa Olmaz Kategorisi Altında Verilen Metaforlar

Metafor adı	Sözel		Sayısal		Beden Eğitimi		Yabancı Dil		Sınıf Öğretmeni		Okul Öncesi		Toplam	
	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor
Bağımlılık	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Tutku Veren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
Vazgeçilmez	1	3	1	-	1	2	3	-	1	3	-	1	7	9
Alışkanlık	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2
Toplam	2	3	1	0	1	4	3	0	1	3	1	1	9	11

Beden Eğitimi ve Spor Kimlik Kazanımı-Oto Kontrol Kazanımı Olarak Gören Metaforlar

Tablo 13’e bakıldığında; çok fazla bir toplam olmasa da “kimlik kazanımı-oto kontrol” kategorisine giren metaforlara yer verilmiştir. Beden eğitimi kavramı ile ilgili açıklamalarda “kimlik kazanımı-oto kontrol” kategorisi altında ilk sırada sınıf öğretmenlerince en çok kullanılan “kimlik kazanımı” metaforu olduğu görülmüştür. “kimlik kazanımı-oto kontrol” kategorisi altında ikinci sırada “sınır tanıma-kendini bilme” metaforu olmuştur. Spor kavramına ilişkin açıklamalarda “kimlik kazanımı-oto kontrol” kategorisi altında sadece 1 tane “kendini bilme-sınır tanıma” metaforu yazılmıştır.

Tablo 13. Kimlik- Bulma-Oto Kontrol Kategorisi Altında Verilen Metaforlar

Metafor Adı	Sözel		Sayısal		Beden Eğitimi		Yabancı Dil		Sınıf Öğretmeni		Okul Öncesi		Toplam	
	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor
Kimlik Kazanımı	3	-	1	-	2	-	-	-	8	-	1	-	15	-
Sınır Tanıma	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	2	1
Toplam	3	0	1	1	4	0	0	0	8	0	1	0	17	1

“Beden Eğitimi” ve “Sporu” Doğada Bulunan Durum - Nesne Olarak Gören Metaforlar

Tablo 14'e bakıldığında; beden eğitimi kavramına ilişkin “doğada bulunan nesne-durum” kategorisi altında en çok “doğada yetişen fidan-ağaç” metaforu, ardından “suyun yatağına akışı” metaforu kullanılmıştır. Spor kavramına ilişkin “doğada bulunan nesne” kategorisi altında en fazla “doğada yetişen fidan-ağaç” metaforu, ardından da “balık” metaforu kullanılmıştır.

Tablo 14. Doğada Bulunan Durum-Nesne Kategorisi Altında Verilen Metaforlar

Metafor adı	Sözel		Sayısal		Beden Eğitimi		Yabancı Dil		Sınıf Öğretmeni		Okul Öncesi		Toplam	
	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor
Doğada Yetişen Bitki	-	1	1	-	1	2	-	-	3	-	-	-	5	3
Suyun Yatağına Akışı	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	2	1
Balık Gibi	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	0	3
Toplam	1	2	1	0	1	2	0	1	4	1	0	1	7	7

Beden Eğitimi ve Spor Sanatsal Bir Duruma Benzeten Metaforlar

Tablo 15'te “sanatsal benzetim” kategorisi altında “beden eğitimi” kavramı için en fazla “bale gösteri sanatları” metaforu yer almıştır. Spor kavramına ilişkin açıklamalarda “sanatsal benzetim” kategorisi altında sadece 1 tane “sanat eseri” metaforu yazılmıştır. Diğerlerinde herhangi bir cevap olmadığı görülmüştür.

Tablo 15. Sanatsal Benzetim Kategorisi Altında Verilen Metaforlar

Metafor adı	Sözel		Sayısal		Beden Eğitimi		Yabancı Dil		Sınıf Öğretmeni		Okul Öncesi		Toplam	
	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor	Beden Eğitimi	Spor
Bale-Gösteri Sanatları	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	4	-
Sanat Eseri	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	2	1
Toplam	2	0	0	0	1	0	0	0	1	1	2	0	6	1

Tartışma

Bu araştırmada, ilkököl ve orta okullarda farklı branşlarda çalışan, çocuk eğitiminde deneyimli ve konunun uzmanı olan öğretmenlerin; “beden eğitimi” ve “spor” kavramları hakkındaki görüşlerini metafor yoluyla belirlenmesi amaçlanmıştır. Eğitim sisteminde “beden eğitimi” ile “spor” kavramlarının yer bulduğu beden eğitimi ve spor dersi için bu kavramların sorgulanması önemli değerlendirilmiştir. Nitekim ders başlığını oluşturan her bir kavramın ayrı sorgulanmasının öğretmenlerin öznel tecrübelerini ortaya çıkarmak açısından önemli olduğu düşünülmüştür. Ayrıca iki kavramın bir arada ve ders başlığı olarak bütünsel sorgulanmasının daha genelleştirilmiş düşünceler sunabileceği düşünülerek, başlığı oluşturan her bir kavram ayrı ayrı sorgulanmıştır. Katılımcıların metafor üretmeleri istenen kavramla ilgili sahip oldukları derinlik ve zenginliklerinin belirleyici olduğu (Eker ve Sıcak, 2016; Zheng ve Song, 2010) bilgisinden yola çıkılarak ilkököl ve ortaokulda çalışan öğretmenlerin çalışma yılı ile mesleki deneyimlerini ortaya koyan sorularla birlikte genel sosyo-demografik özellikleri de belirlenmek istenmiştir. Ancak araştırmanın analizleri ve yorumları ana amaç ve alt problemlerle sınırlandırıldığından sosyo-demografik değişkenler açısından analiz edilmemiştir. Bu durum araştırmanın sınırlılığı olarak düşünülse de araştırma problemlerine bağlı kalınarak sorgulanması açısından değerlendirme yapılmamıştır.

Metaforların tecrübe sonucu oluştuğu (Aslan, 2015; Kalnicka, 2006) bilgilerinden yola çıkıldığında; yapılan bu çalışmada da farklı branşlarda ve temel eğitimden başlanarak, ergen dönemin de bir kısmını kapsayan yaş gruplarıyla çalışan öğretmenlerin; tablo 1 ve tablo 2’den görüleceği üzere %98.6 gibi büyük bir oranının 5.5 yıl ve üzeri tecrübeye sahip olmaları nedeniyle deneyimlerinin yeterli olduğu değerlendirilmiştir. Bu açıdan farklı branşlarda çalışan öğretmenlerin yeterli düzeyde okul kültüründe kaldıkları ve yeterli deneyime sahip oldukları göz önüne alındığında; metafor aracılığıyla “beden eğitimi” ve “spora” ilişkin elde edilen verilerin müfredatın şekillendirilmesi açısından önemli olduğu düşünülmüştür. Gerek medyada ve gerekse bilimsel çalışmalarda hareket etmenin; bedensel, sosyal, kişilik, bilişsel, fizyolojik gibi pek çok olumlu sonuçları olduğuna dair açıklamalara rastlanmaktadır (Baltaş ve Baltaş, 1990; Müftüoğlu, 2005). Yapılan bu araştırmada da çocuk yetiştirmede uzman olan ve farklı branşlarda çalışan eğitimcilerin metafor yoluyla ortaya koyduğu görüşlerine bakıldığında (Tablo 3); hem “beden eğitimi” ve hem de “spor” için en fazla “temel ihtiyaç-yaşam kaynağı” kavramsal kategorisi altında metaforların yığıldığı belirlenmiştir. “Temel ihtiyaç-yaşam kaynağı” kategorisinden sonra; “beden eğitimi” kavramı için ikinci sırada “olumlu pozitif duygu”, üçüncü sırada “psikolojik kazanım-iyi oluş”, dördüncü sırada “sağlık-şifa kaynağı”, beşinci sırada ise “keyif veren-eğlence kaynağı” kategorisinin yer aldığı görülmüştür. Spor kavramı için ise; “temel ihtiyaç-yaşam kaynağı” kategorisini takiben ikinci sırada “sağlık- şifa kaynağı”, üçüncü sırada “olumlu pozitif duygu”, dördüncü sırada “başvuru kaynağı-yönlendirici” beşinci sırada ise “psikolojik kazanım-iyi oluş” kavramsal kategorilerinin ilk beşte yer aldığı belirlenmiştir. Literatürde “beden eğitimi” ve “spor” kavramları için öğretmenlerin düşüncelerini metafor yoluyla değerlendiren çalışmalara rastlanılmamış olsa da; farklı yaş grubundan öğrencilerle “beden eğitimi ve spor dersinin” bir bütün olarak sorgulandığı görülmüştür. Öğrencilerle yapılan çalışmaların sonuçlarına bakıldığında; “beden eğitimi ve spor dersine” ilişkin kullanılan metaforların çoğunlukla “spor”, “oyun”, “özgürlük”, “sağlık” ve “eğlence” kavramları ile ilişkilendirildiği bildirilmiştir. Ayrıca öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı ilgi gösterdikleri ve olumlu tutum içerisinde oldukları da belirtilmiştir (Namlı, Temel ve Güllü, 2014; Savaş, 2013; Şirinkan vd., 2008). Bu çalışmalarda öğrencilerle yapılmış olsa da araştırma bulgularımızla örtüştüğü söylenebilir.

Yine düzenli yapılan sporun; psikolojik, sosyal ve fiziksel sağlık ve akademik başarı açısından olumlu etkisi olduğunu bildiren (Karagün, Yıldız, Başaran ve Çağlayan, 2010; Taşer, 2004; Yanık ve Çamlıyer, 2015) bilgilerle bakıldığında; öğretmenlerin metafor yoluyla ortaya koyduğu düşüncelerinin

de literatürde yer alan bilimsel sonuçlarla da örtüştüğü görülmektedir. Bu durum da öğretmen ve öğrencilerin spor kavramına bakış açısının bilimsel bulgularla benzer olduğunu göstermektedir. Tüm bu paralel sonuçlar da beden eğitimi ve spor eğitimini içine alan dersin sağlık kazanımı açısından yapılandırılması gerektiğini göstermektedir.

Beden Eğitimi ve Sporun “Temel İhtiyaç-Yaşam Kaynağı” Olarak Gören Metaforlara İlişkin Bulguların Tartışılması

Temel ihtiyaç-yaşam kaynağı kategorisinde “beden eğitimi” kavramı için eğitimcilerin en fazla “temel besin”, “spor” kavramı için ise, “yaşamın temeli” metaforu en çok kullanılmıştır. Literatür incelendiğinde; “beden eğitimi” ve “spor” kavramlarını ayrı ayrı ele alan ve farklı branşlarda aktif çalışan eğitimcilerin düşüncelerini metafor yoluyla ortaya koyan başka bir çalışmanın olmadığı görülmüştür. Öğretmenlerle “beden eğitimi” ve “spor” kavramlarını araştıran başka bir çalışmaya rastlanmamış olsa da, öğrencilerle “spor” kavramına ilişkin çalışmaların azda olsa yapıldığı ve öğrencilerin “spor” kavramına ilişkin ilk sıralarda; “arkadaş”, “oyun”, “eğlence” ve “sosyal kazanım” gibi metaforları tercih ettikleri görülmüştür. Yapılan çalışmalarda “temel besin- ihtiyaç gereklilik” durumlarını ifade eden metaforların üçüncü sıra, ortalarında veya en son sıralarda tercih edildiği görülmüştür (Koç, Murathan, Yetiş ve Murathan, 2015; Sevinç ve Ergenç, 2017).

Beden Eğitimi ve Sporun “Sağlık-Şifa Kaynağı” Olarak Gören Metaforlara İlişkin Bulguların Tartışılması

Öğretmenlerin “beden eğitimi” ve “spor” kavramlarına ilişkin kullandıkları ve “sağlık-şifa kaynağı” kavramsal kategorisi altında yer alan metaforlar incelendiğinde; “beden eğitimi” açısından en fazla “ilaç gibidir” metaforunu sınıf öğretmenleri, ardından da sayısal branş öğretmenlerinin en çok kullandığı görülmüştür. Yine “beden eğitimi” için en fazla kullanılan ikinci sıradaki “sağlıktır” metaforunu en çok sınıf öğretmenleri kullanmıştır. Diğer branş öğretmenlerince kullanılan metaforlar ise 5 kişinin altında olması nedeniyle açıklamalarda yer verilmemiştir.

“Spor” kavramına ilişkin olarak “sağlık-şifa kaynağı” kategorisi altında en fazla “sağlıktır” metaforu; sayısal branş, ardından sınıf öğretmenleri ve sonrasında ise sözel branş öğretmenleri tarafından tercih edilmiştir. “Sağlık-şifa kaynağı” kavramsal kategorisi altında ikinci sırada “ilaçtır” metaforunu yine en çok sınıf öğretmenleri kullanmıştır. Diğer metaforlar ise 5 kişinin altında kalmıştır. Yapılan çalışmalar incelendiğinde; öğretmenlerle çalışılmamış olsa da beden eğitimi ve spor dersine olumlu tutum gösteren öğrencilerin kullandıkları ve “sağlık kazanımını” ifade eden metaforlar üniversite gençlerinde ikinci sırada yer almıştır (Sevinç ve Ergenç, 2017; Yetim ve Kalfa, 2019). Ortaokul öğrencilerinde ise “sağlık” en fazla tercih edilen metafor olmuştur. Ortaokul öğrencileri “spor” kavramı için “sağlık kazanımı” gibi olumlu anlam yüklemesi dışında; olumsuz anlam yüklemesi olan hastalık kaynağı şeklinde metaforları da kullanmışlardır. Ortaokul öğrencilerinin spora ilişkin bu olumsuz metaforları kullanmalarının nedeni olarak annelerinin terleyip hasta olacaklarına yönelik uyarılarını kaynak göstermişlerdir (Koç vd., 2015). TÜİK’in 2018 yılında gençlerle yaptığı araştırmada %50.5 gibi bir oranda mutluluğun birinci kaynağı olarak sağlığı gördükleri belirlenmiştir (TÜİK, 2018). Yine sporun sağlık alanında özellikle; kalp damar sorunları, metabolizmanın düzenlenmesi, obezite ile mücadele edilmesi, fizik tedavi, vb pek çok hastalıklarla baş etmede kullanıldığında iyileştirici ve koruyucu katkıları olduğu belirtilmiştir (Bozhüyük vd., 2012; Janssen ve LeBlanc, 2010; Özer ve Baltacı, 2008; Penedo ve Dahn, 2005; Warburton, Nicol ve Bredin, 2006). Gerek gençlerle ve gerekse de sağlıkla ilgili çalışmalardan elde edilen sonuçlar, öğretmenlerle yapılan bu çalışmanın sonuçlarıyla örtüşmesi bilgi ve tecrübelerle metaforların oluştuğu yönündeki bilgileri doğrular niteliktedir. Yine ortaokul öğrencilerinde küçük bir oran olsa da sporun hastalık nedeni olarak görülmesi sporun sağlık açısından katkılarını gösteren bulgularla çeliştiği görülmüştür. Sporun sağlık üzerinde pek çok olumlu ve işe yarar sonuçları olduğu için yaygınlaştırılması ve bir yaşam felsefesi haline gelmesi önemlidir. Sağlık

açısından sporun pek çok olumlu etkilerinin bilincinde olan eğitimcilerin programlarını buna göre şekillendirmesi önem kazanmaktadır. Ayrıca ailelerin spora yönelik olumsuz mesajlar vermemesi açısından okul tarafından velilere sporun kazanımları hakkında bilinçlendirme çalışmaları yapılması gerekir. Sporun yaşam boyu vazgeçilmez bir alışkanlık haline getirilmesinin; sağlık, mutluluk ve yaşam kalitesi açısından sporun katkısını vurgulayan eğitimler ve yönlendirmelerin yapılması önemli bulunmuştur. Yine ebeveynlere çocuklarını spora yönlendirmeleri ve spora teşvik etmeleri, sporun olumlu kazanımlarını belirten mesajlar vermeleri konusunda bilgilendirilmeleri gerektiği düşünülmüştür.

“Beden Eğitimi” ve “Sporu” “Olumlu Pozitif Duygu” Olarak Gören Metaforlara İlişkin Bulguların Tartışılması

İkinci sırada yer alan “olumlu pozitif duygu”; kavramsal kategorisinde “beden eğitimi” kavramı için öğretmenlerin en fazla tercih ettiği “sevinç-mutluluk” metaforunu sınıf öğretmenleri, sonrasında da beden eğitimi öğretmenleri kullanmıştır. Bu kategori altında ikinci sırada tercih edilen “başarı duygusu” metaforunu ise en çok sınıf öğretmenleri tercih etmiştir. Olumlu pozitif duygu kavramsal kategorisi altında “Spor” kavramı için; en çok kullanılan metafor “sevinç -mutluluk” metaforu sınıf öğretmenlerince kullanılmıştır. Literatürde ortaokul grubu öğrencileriyle yapılan çalışmalarda; “spor” kavramı için kullanılan ve “olumlu- pozitif duygu” ifade eden metaforların farklı kategorilerde yer verildiği belirlenmiştir (Koç vd., 2015). Üniversite öğrencileriyle yapılan çalışmalarda ise; “mutluluk ve huzur verici” kategorisi altında işlenerek ilk sırada en fazla tercih edilen metafor olduğu görülmüştür (Sevinç ve Ergenç, 2017). Düzenli yapılan sporun özellikle 20 dakika sonrasında mutluluk hormonu olan serotonin salgılatığı, depresyonu, karamsar bakışı azalttığı için yapılmasının önerildiği (Baltaş ve Baltaş, 1990; Penedo ve Dahn, 2005) görülmüştür. Bu sonuçlar ve literatür bilgileri TÜİK’in 2018 yılı yaşam memnuniyeti istatistiklerinde çocuk ve gençlerde giderek arttığı belirtilen mutsuzluk duygusu ile baş edilmesi için; sporun çocuk ve gençlerde alışkanlık haline getirilerek yaygınlaştırılmasını önemli kılmaktadır.

Beden eğitimi ile spor kavramlarını içine alan beden eğitimi ve spor dersinin tüm gelişim alanlarında olumlu kazanımları olduğu ve öğrencilerin de bu derse olan ilgisi düşünüldüğünde; dersi verecek öğretmenlerin de üniversite eğitimleri süresince; “alan bilgisi” ve “formasyon” derslerinin yanında, özellikle fiziksel, ruhsal ve sosyal sağlık alanında uzmanlaştırıcı dersleri almaları önemli görülmüştür. İnsan yaşamına bu kadar önemli katkıları olan beden eğitimi ve spor dersini verecek öğretmenlerin de; sağlık ve yaşam kalitesi geliştirici, gelişim alanlarını destekleyici programları uygulayabilmesi gerekir. Beden eğitim ve spor öğretmenlerinin de üniversite sürecinde sağlık çalışanlarında olduğu gibi sağlık konularını içeren uygulamalı eğitimler alacak şekilde yapılandırılmasına ihtiyaç olduğu düşünülmüştür.

Gençlere yönelik yaşam memnuniyeti ile ilgili TÜİK’in (2018) yaptığı araştırmada; memnuniyet kaynağı olarak; “başarı”, %20 oran ile ikinci sırada, olumlu bir duygu olarak “sevginin” de %18.9 ile üçüncü sırada yer aldığı görülmüştür. Bu istatistiklerle bakıldığında; eğitimcilerin kullandığı metaforların bilimsel verilerle örtüştüğü görülmektedir.

Yapılan çalışmalarda “başarı” ile “özgüven” arasında pozitif yönde bir korelasyon olduğu belirtilmiştir (Fahrenwald ve Sharma, 2002; Feltz, 2007; Otacıoğlu, 2008; White, 2009). Ayrıca olumlu benlik tasarımı gelişimi için bireylerin bazı işlerde başarılı olması gerektiği (Karagün, 2016), kişilerin çevresindekilerce yeterli görülmemesi durumunda yetersizlik duygusu ve anksiyete gelişebileceği belirtilmiştir (Dilbaz, 2000). Literatürdeki bu bilgiler ve TÜİK’in 2018 yılı için yaptığı yaşam memnuniyeti çalışmasında da “başarı”nın mutluluk kaynağı olarak gösterilmesi, “mutluluk” duygusunun da olumlu pozitif bir duygu olması nedeniyle bu araştırmada öğretmenlerin beden eğitimi

ve spor kavramı için kullandıkları “başarı” metaforu “olumlu pozitif duygu” kavramsal kategorisi içerisinde değerlendirilmiştir.

Beden Eğitimi ve Spor “Psikolojik Kazanım-İyi Oluş” Olarak Gören Metaforlara İlişkin Bulguların Tartışılması

Beden eğitimi kavramı hakkında yapılan benzetmelerde ortaya çıkan metaforların yer aldığı “psikolojik kazanım-iyi oluş” kategorisi altında “beden eğitimi” kavramı için en çok kullanılan “rahatlama” metaforu en fazla sınıf öğretmenleri ve ardından da okul öncesi öğretmenleri tarafından kullanıldığı görülmüştür. “Beden eğitimi” kavramı için ikinci sırada tercih edilen metafor ise “terapi” benzetmesi olduğu ve bu metaforu da en fazla sınıf öğretmenleri tercih etmiştir. Diğer metaforlar 5 kişiden az tercih edildiğinden açıklamalarda yer verilmemiştir.

“Spor” kavramı için “psikolojik kazanım-iyi oluş” kategorisi altında; en fazla “rahatlama” metaforu kullanılmıştır. Ancak bütün branşlarda “rahatlama”, “terapi”, “ruh sağlığını koruyucu”, “stres atan” ve “psikolojik gevşetici” metaforların 5 kişinin altında tercih edilmesi nedeniyle açıklanmamıştır. Diğer çalışmalar incelendiğinde; “psikolojik kazanım-iyi oluşla” ilgili ayrı bir kategori oluşturulmadığı bazı çalışmalarda “rahatlama”, “gevşeme” gibi metaforların “sosyalleşme” isimli kavramsal kategori altında (Koç vd., 2015), bazı çalışmalarda “huzur mutluluk”, “rahatlık” kategorisi altında (Sevinç ve Ergenç, 2017), bazı çalışmalarda ise “rahatlama” kategorisi altında yer almıştır (Yetim ve Kalfa, 2019). Yine öğrencilerle yapılan çalışmalarda beden eğitimi dersinin rahatlama işlevi olduğu görüşü ağır bastığı belirtilmiştir (Yaylacı Beler, 2012).

Psikolojik kazanım-iyi oluş; çocuk ve gençlerin gelişim sürecinde önemli bir durum olarak görülmekte ve eğitimcilerin metaforları kullanma nedenlerine ilişkin yaptığı açıklamalar ve birçok yayında da sporun psikolojik açıdan eğitimde önemli sonuçlar yarattığına ilişkin bilgilerle örtüştüğü görülmüştür. Bu açıdan “psikolojik kazanım-iyi oluş” ayrı bir kategori başlığı olarak verilmesinin eğitimde sporun psikolojik yansımalarının vurgulanması açısından önemli görülmüştür.

Yapılan çalışmalarda; beden eğitimi dersinin; spor yapma alışkanlığı edindirerek; sağlık kazandırdığı, fiziksel gelişimi desteklediği, gevşemeyi sağladığı için stresi azalttığı, zihinsel yorgunluğu giderdiği ve özellikle sınavlara hazırlanma aşamasında, dolayısıyla programda yer alması gerektiği vurgulanmıştır (Birtürk ve Karagün, 2015; Dalkıran ve Tuncel, 2007). Yine literatüre bakıldığında düşük şiddetli, bedeni zorlamayan ve yarışma içeriği olmayan egzersizlerin ruh sağlığı üzerine olumlu etkilerini ortaya koyan çalışmalar olduğu da görülmektedir (Bond, Lyle, Tappe, Seehafer ve D’Zurilla, 2002; Brown, 2004; Çamlıyer ve Çamlıyer, 2001; Hazar, 2000; Strohle, 2009). Bu açıdan beden eğitimi ve spor dersinin yarışma içeriği olmadığı yönündeki bilgiler de göz önüne alındığında; beden eğitimi ve spor dersinin ruh sağlığının korunmasında önemli olduğu bilgileri ile araştırmaya katılan öğretmenlerin metaforlar yoluyla ortaya koyduğu düşüncelerin örtüştüğü görülmüştür.

Yine TÜİK istatistiklerine (2014) göre; ruh sağlığı sorunları oranı %2,1 ve bireylerin son 12 ay içerisinde yaşadığı ilk beş hastalık içerisinde depresyon oranının %11,0, hipertansiyon oranının %16,1 olduğu açıklanmıştır (TÜİK, 2014). Ayrıca sporun serotonin salgılatarak mutluluk düzeyini arttırdığı, fiziksel ve ruh sağlığı açısından olumlu etkileri olduğu belirlenmiştir (Croom, 2014; Downward ve Raciute, 2011; Kang ve So, 2018). Literatürdeki bu bilgilerle değerlendirildiğinde; bedensel sağlık ve ruh sağlığın korunması için fiziksel aktivite alışkanlığı kazandırılması önemli görülmüştür. Bu açıdan aktivite alışkanlığı kazandırmada çocukluktan başlanarak müfredatlarda yer alan ve “spor” eğitimi ve uygulamalarını içeren beden eğitimi ve spor dersinin içerik ve ders saatlerinin gözden geçirilmesine ihtiyaç olduğu değerlendirilmiştir. Ayrıca beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin konuyla ilgili olarak mezuniyet sonrası eğitimlerle sağlık alanındaki yenilikleri takip edecek şekilde uzmanlaşmalarına

destek verilmesi ve okullarda çalışan bütün eğitimcilere de bu yönde bir bilinç kazandırıcı çalışmaların yapılması gerektiği düşünülmüştür.

Beden Eğitimi ve Spor “Başvuru Kaynağı-Yönlendirici” Olarak Gören Metaforlara İlişkin Bulguların Tartışılması

“Beden eğitimi” ve “spor” kavramları için; bir tür danışılan, yol gösteren, teşvik eden ve yönlendiren benzetmeler yapıldığı için “başvuru kaynağı-yönlendirici” kategorisi oluşturulmuştur. Bu kategori altında yer alan metaforlar incelendiğinde; beden eğitimi için ilk sırada yer verilen metaforun “ders gibidir”, ikinci sırada “motive eden” olduğu görülmüştür. Ancak bu iki metafor ve diğer metaforlar 5 kişinin altında tercih edildiği için açıklamalarda yer verilmemiştir. “Spor” kavramı açısından bakıldığında en fazla tercih edilen; “enerji güç kaynağı”, “ders” ve “araç makine” metaforlarının aynı oranda tercih edildikleri görülmüştür. Ancak bu metaforlar 5 kişinin altında tercih edildiği için açıklamalarda yer verilmemiştir.

Yapılan çalışmalara bakıldığında “faydalı öğretici” başlığı altında “ders gibidir” metaforların olduğu (Yetim ve Kalfa, 2019), bazılarında “katkı” kategorisi altında “gelişimi destekleyici, geliştirici” içerisinde “beyin-kitap” gibi metaforların yer aldığı görülmüştür (Sevinç ve Ergenç, 2017). Ortaokul öğrencileriyle yapılan bir çalışmada ise “eğitim” ve “para” gibi metaforların yer aldığı, ancak bunları kategorileştirirken “eğitim” metaforu “sağlıklı yaşam”; “para” metaforu ise “değer verme” kategorisi altında verilmiştir (Koç vd., 2015). Literatürde Beden eğitimi ve spor dersinin en önemli amacı; kişilik, bedensel, sosyal ve zihinsel gelişimi desteklemek olduğu ileri sürülmüştür (Kangalgil, Hünük ve Demirhan, 2006; Koç ve Tekin, 2011). Bu açıdan bakıldığında öğretmenlerin ortaya koyduğu başvuru kaynağı kategorisinde yer verilen “akıl-beyin” gibidir. Metaforunun da aslında zihinsel yönden güçlendirici yönüne vurgu yapması nedeniyle literatürdeki bilgileri desteklediği düşünülmüştür.

Beden Eğitimi ve Spor “Keyif Veren-Eğlence Kaynağı” Olarak Gören Metaforlara İlişkin Bulguların Tartışılması

Beden eğitimi ve spor kavramları ile ilgili olarak “eğlence- keyif veren-eğlence kaynağı” kategorisi altında verilen metaforlar incelendiğinde; “beden eğitimi” kavramı için en fazla “oyun”, sonrasında da “keyif veren yiyecek” metaforunun en çok sınıf öğretmenleri tarafından kullanıldığı, bu iki metafor dışındakilerin de 5 kişi altında tercih edilmesi nedeniyle açıklamalarda yer verilmemiştir. “Spor” kavramı için en fazla “eğlence” metaforunu sınıf öğretmenleri kullanmıştır. Bu metafor dışındakiler 5 kişi altında tercih edildiği, ancak toplamda en fazla kullanılan metaforun “keyif veren yiyecek” olduğu görülmüştür.

Literatür çalışmaları incelendiğinde; “Rahatlama-eğlence” kategorisi altında benzer metaforların yer aldığı belirlenmiştir (Koç vd., 2015; Yetim ve Kalfa, 2019). “Yaşamı keyifli kılan unsur”, “İlgi gösterilmesi gereken unsur” ve “Huzur-mutluluk” “erinç (rahatlatıcı-dinlendirici, iyi hissettirici) verici bir unsur” olarak ayrı ayrı başlıklarda bu metaforlara yer verildiği de görülmüştür (Sevinç ve Ergenç, 2017). Beden eğitimi ve spor dersini “oyun” olarak değerlendiren metaforların olması, oyunun da; psikolojik sorunlarla baş etmede bir terapi aracı olarak kullanıldığı, iyileştirici yönü olduğu, oyun sırasında çocukların duygularını rahatlıkla ifade edebildikleri, kendini tanımaya başladıkları ve bu sayede kendilerini keşsettikleri, duygularını kontrol etmeyi öğrendikleri ve bir nevi tanıma tekniği ve bir tür tedavi yöntemi olarak kullanılabilirdiği bildirilmiştir (Bekmezci ve Özkan, 2015; Erden ve Gürdil, 2009; Ghabeli, Moheb ve Nasab, 2014; Koçyiğit Tuğluk ve Kök, 2007). Literatürde yer alan ve oyunun bir tür iyileştirici yönü olduğuna dair açıklamalar olması, ayrıca beden eğitimi ve spor dersinin içeriği de oyunla eğitimi kapsamaması nedeniyle; dersin ruhsal iyileştirim açısından kullanılabilmesi için yapılandırılmasının önemli olduğu düşünülmüştür. Özellikle zaman ve mekan açısından kalabalık öğrenci grubuna rehberlik birimlerinin destek çalışmaları açısından yeterli tanıma ve psikolojik

danışma yapmanın da zorlukları göz önüne alındığında bu yapılandırmanın multi disiplinler yaklaşımıyla düzenlenmesi gerektiği önerilmiştir.

Beden Eğitimi ve Spor “Sosyal kazanım” Olarak Gören Metaforlara İlişkin Bulguların Tartışılması

İletişim, dostluk, paylaşmak, uyum sağlamak ve sosyalleşme ilişkili metaforlara “sosyal kazanım” kategorisi altında yer verilmiş, ancak “beden eğitimi” kavramı için tüm metaforlar 5 kişinin altında kalması nedeniyle branş açısından ele alınmamıştır. Ancak toplamda en fazla “sosyalleşme”, ardından da “iletişim- bağ kurma” olduğu görülmüştür. “Spor” kavramı açısından bakıldığında en fazla sınıf öğretmenlerince tercih edilen metaforun “arkadaş dost eli” olduğu diğer metaforların ise 5 kişinin altında tercih edilmesi nedeniyle açıklamalarda yer verilmemiştir. Literatüre bakıldığında “arkadaş” ve “sosyalleşme” kategorisi altında bu tür metaforların toplandığı görülmüştür (Koç vd., 2015; Yetim ve Kalfa, 2019).

Sporun; bedensel, ruhsal olumlu etkileri ile birlikte kişilerarası ilişkilerin olumluya dönüşmesinde katkısı olacağı bildirilmiştir. Özellikle öğrencilerin sevdikleri, ilgi duydukları ve grup halinde uygulanan etkinliklere yönlendirilmeleri sayesinde “yapabilirim” duygusu, öz güven artışı sağlandığı belirtilmiştir (Karagün, 2016). Bu olumlu kazanım sonucunda da; psiko-sosyal destek sağlandığı, kendini ifade etme ile grup içi etkileşimlerin desteklendiği belirtilmiştir. Ayrıca rekabetten çok yardımlaşma ve oyun içeren etkinliklerle beden eğitimi ve spor dersinin sosyalleşmeyi desteklediği (Hohepa, Schofield ve Kolt, 2006; Karagün vd., 2010) yönündeki literatür bilgileri göz önüne alındığında beden eğitimi ve spor dersinin ne denli önemli olduğu görülebilir.

Beden Eğitimi ve Spor “Estetik-Bedensel Kazanım” Olarak Gören Metaforlara İlişkin Bulguların Tartışılması

“Estetik-bedensel kazanım” kategorisi altında verilen “şekillendirici”, “bedensel gelişim”, “estetik-güzellik” şeklinde ifade edilen metaforlar incelendiğinde; “beden eğitimi” kavramı için tüm branşlarda hiçbir metafor 5 kişi üzerinde tercih edilmemiştir. Ancak toplamda bakıldığında ise en fazla “estetik-güzellik” metaforunun tercih edildiği görülmüştür. “Spor” kavramı için bakıldığında da yine tüm branşlarda toplamda 5 kişi altında tercih edilse de; en fazla kullanılan metaforun “şekillendirici” olduğu görülmüştür.

Literatüre bakıldığında da öğrencilerde bedensel kazanım çok fazla ifade edilmemiş, sadece güzellik kremi şeklinde bir metaforun üniversite öğrencileri tarafından kullanıldığı belirlenmiştir (Yetim ve Kalfa 2019). Bedeni şekillendirici, obeziteyi önleyici ve dolayısıyla da beden algısını iyileştirici bir etkisi olduğu göz önüne alındığında; çocuk ve ergenlerin hızlı bir büyüme sürecinde olması nedeniyle bedensel gelişimin sağlıklı olması ve bunun sonuçlarının da pek çok gelişim alanına olumlu yansıtacağı düşünülmüştür. Bu açıdan spor etkinliklerini içeren beden eğitimi dersinin iyi planlanması önemli görülmüştür.

Beden Eğitimi ve Spor “Vazgeçilmez-Olmazsa Olmaz” Olarak Gören Metaforlara İlişkin Bulguların Tartışılması

“Vazgeçilmez-olmazsa olmaz” kategorisi altında verilen “bağımlılık”, “tutku veren”, “olmazsa olmaz”, “alışkanlık” gibi metaforlar incelendiğinde; hem “beden eğitimi” hem de “spor” kavramları için hiçbir branşta 5 kişi üzerinde tercih olmadığı, toplamda ise her iki kavram için en fazla “olmazsa olmaz” metaforunun tercih edildiği görülmüştür.

Literatür incelendiğinde ise faydalı öğretici kategorisi altında; “bağlanmak”, zorunlu unsur kategorisi altında; “vazgeçilmez bir parça” şeklinde metaforlara yer verildiği görülmüştür (Sevinç ve Ergenç, 2017; Yetim ve Kalfa, 2019). Egzersizin zararlı etkileri durumunda ve sakatlık halinde bile egzersiz yapılması, egzersiz yapılmadığında kendini kötü hissetme şeklinde ortaya çıkan durum egzersiz bağımlılığı olarak tanımlanmıştır. Egzersiz, sağlık için vazgeçilmez, yaşam için istenen bir durum olması, bağımlılıklarla mücadelede önleyici ve baş etmede destekleyici, ancak yanlış öğrenme ve mesajlarla egzersiz bağımlılığı haline dönüşebildiği belirtilmiştir (Vardar, 2012). Estetik ve bedensel

açıdan şekillendirici olması, ergen dönemde beden imajlarının önem kazanması nedeniyle doğru mesajlar verilerek yönlendirilmesi önemlidir. Bu açıdan beden eğitimi ve spor öğretmenleri egzersiz yapmanın katkılarını aktarırken; sağlıklı bir egzersiz planlamasını da bilerek ailelere, öğrencilere doğru bilgilendirme ve yönlendirme yapmaları önemli görülmüştür. Egzersiz bağımlılığı yanında egzersiz bağımlılığı kavramı da literatürde yer almaktadır. Bağımlılık kelimesinin de; “sadık kalmak”, “terk etmemek” anlamında kullanıldığı, egzersiz programına katılımın derecesi ve sıklığı olduğu belirtilmiştir. Egzersize bağımlılık, planlanmış egzersize ne kadar sıklıkla katıldığı, örneğin; 10 seanstan 5 tanesine katılan bir kişinin egzersiz bağımlılığının %50 olduğu şeklinde açıklama yapılmıştır (Koruç ve Arsan, 2009). Egzersizin sağlık ve yaşam kalitesi açısından katkıları göz önüne alındığında; eğitimcilerin öğrencilere yönelik egzersiz planlaması ve egzersize katılımı destekleyici çalışmalar yapılırken bağımlılık geliştirmeden bağımlılık artırıcı çalışmalar yapması önemli değerlendirilmiştir.

Beden Eğitimi ve Spor “Kimlik Kazanımı-Oto Kontrol” Olarak Gören Metaforlara İlişkin Bulguların Tartışılması

“Kimlik kazanımı-oto kontrol” kategorisi altında yer alan “kimlik-kişilik kazanımı”, “sınır tanıma”, “kendini bilme” gibi metaforlar incelendiğinde; “beden eğitimi” kavramı için en fazla “kimlik kazanımı” olarak sınıf öğretmenlerince tercih edildiği, “spor kavramı” için ise; sadece bir kişinin “kendini bilme” metaforunu kullandığı ve toplamda da “spor kavramı” için “kimlik kazanımı-oto kontrol” altında sadece bu metaforun tercih edildiği görülmüştür.

Literatürde ise bu metaforların öğrencilerce kullanılmadığı görülmüştür. Beden eğitimi ve spor dersinin, bir nevi kişilik eğitimi olduğu, öğrencilerin toplumda sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli kişilik kazanmalarına olanak tanıdığı belirtilmiştir (Gökalp vd., 2011). Bu ders sayesinde öğrencilerin kural tanıma ile sınırlarını ayırt ettikleri, oto kontrol geliştirdikleri, yeteneklerine uygun etkinliklere katılım ile bir tür benlik sunumunu desteklediği belirtilmiştir (Karagün, 2016). Literatürde yer alan spor etkinliklerinin kazanımlarına ilişkin bu bilgiler göz önüne alındığında; yetenekleri keşfettirici, kural öğretici yönüyle beden eğitimi spor dersi; bir tür kendini keşfetme, sınırlarını bilme ve nihayetinde de kişilik kazanımını destekleyici yönü olduğu düşünülebilir. Bu açıdan spor etkinlikleri içeren beden eğitimi dersini verecek eğitimcilerin kişilik gelişimi ve diğer gelişim aşamalarını iyi bilerek ve bu alanları destekleyici ders içeriği oluşturmaları önemli görülmüştür.

Beden Eğitimi ve Spor Doğada Bulunan Durum- Nesne Olarak Gören Metaforlara İlişkin Bulguların Tartışılması

“Doğada bulunan durum- nesne” kategorisi altında yer alan “doğada yetişen ağaç-fidan”, “suyun yatağa akışı”, “balık” gibi metaforlara bakıldığında; hem “beden eğitimi” hem de “spor” kavramı için 5 kişiden fazla işaretleyen olmadıkları görülmüştür. Toplamda ise sadece “beden eğitimi” kavramı için “doğada yetişen ağaç” metaforunun 5 öğretmen tarafından tercih edildiği belirlenmiştir. Literatür incelendiğinde “hayat” kategorisi altında; “güneş”, “okyanus”; “rahatlama” kategorisi altında; “deniz” ve “okyanus” verildiği görülmüştür (Yetim ve Kalfa, 2019). Bazı çalışmalarda ise “sağlık”, “mutluluk veren”, “zorunlu”, “katkı” ve “devinim unsuru” kategorisi altında doğaya yaşama ilişkin metaforlara yer verilmiştir (Sevinç ve Ergenç, 2017).

Beden Eğitimi ve Spor “Sanatsal Benzetim” Olarak Gören Metaforlara İlişkin Bulguların Tartışılması

“Sanatsal benzetim” kategorisi altında; “bale gösterisi”, “sanat eseri” gibi metaforlara yer verilmiştir. Bu iki metafor hem “beden eğitimi” hem de “spor” kavramı açısından branşlar ve toplamda da 5 kişi üzerinde tercih edilmediğinden açıklamalarda yer verilmemiştir. Literatüre bakıldığında ise; “huzur ve mutluluk” kategorisi altında; “müzik” ve “yoga” (Sevinç ve Ergenç, 2017), “rahatlama” kategorisinde ise “sanat” metaforuna yer verildiği görülmüştür (Yetim ve Kalfa, 2019).

Sonuç ve Öneriler

Araştırma bulgularında deneyimli öğretmenlerin; beden eğitimi ile sporu ayrı ayrı tanımlarken kullandıkları metaforlar ile bunlara yükledikleri anlamlar üzerinden kavramsal kategoriler oluşturulmuştur. Oluşturulan kavramsal kategoriler incelendiğinde; hem “spor” hem de “beden eğitimi” kavramı en fazla “temel ihtiyaç ve yaşam kaynağı” kategorisinde yer alan metaforların tercih edildiği görülmektedir. Kavramsal kategoriler incelendiğinde; beden eğitimi için; “olumlu pozitif duygu”, “psikolojik kazanım- iyi oluş”, “sağlık şifa kaynağı” ile “keyif veren-eğlence kaynağı” şeklinde en fazla tercih edilen ilk beş kategori olduğu belirlenmiştir. Spor Kavramı açısından bakıldığında da; “temel ihtiyaç ve yaşam kaynağı” kavramsal kategorisinden sonra sırasıyla; “sağlık şifa kaynağı”, “olumlu pozitif duygu”, “başvuru kaynağı-yönlendirici” ile “keyif veren-eğlence kaynağı” şeklinde en fazla tercih edilen ilk beş kategori olduğu görülmüştür.

Yıllardır tartışma konusu olan ancak etkili ve kalıcı bir sistemin oturtulmadığı beden eğitimi ve spor dersinin başlıklarını oluşturan “beden eğitimi” ve “spor” kavramları için deneyimli eğitim uzmanı öğretmenlerin bilinç altı düşünceleri metafor yoluyla irdelenmiştir. Bu irdelenme sonucunda; beden eğitimi ve sporun temel bir ihtiyaç olduğu, fiziksel ve psikolojik sağlık kazanımında önemli bir yeri olduğu görülmüştür. Tartışmada sunulan kaynaklarla bu sonuçların da örtüştüğü belirlenmiştir.

Bu çalışmada öğretmenlerin yaş ve çalışma yılına bakıldığında %97.7 gibi bir oranda 5.5 yıl ve üzeri çalışmış oldukları görülmüştür. Bu durum öğretmenlerin; okul ortamlarında yürütülen “beden eğitimi” ve “spor” kavramlarını içeren “beden eğitimi ve spor” dersine ilişkin yeterli deneyime sahip olduklarını göstermiştir. Ayrıca araştırmamızda farklı branşta çalışan öğretmenlerin olması da elde edilen verilerin önemli olduğunu düşündürmüştür. Beden eğitimi ve spor dersinin çocuk ve gençlerin yetişmesinde, yaşam için ne denli önemli olduğu, çocuk yetiştirmede uzman öğretmenlerin düşüncelerinden görülmüştür. Dolayısıyla okullarda sağlıklı yaşam alışkanlığı kazanılması, eğitim ve sağlık açısından önleyici ve bilinçlendirici çalışmalar için bu dersin doğru yapılandırılması gerektiği düşünülmüştür. Literatürde beden eğitimi dersinin okullarda varlığını sürdürülebilmesi için öğretmenlerin halk sağlığı konularında etkili faaliyet göstermeleri gerektiği ileri sürülmüştür (McKenzie ve Lounsbury, 2013). Literatürdeki bu açıklamalar göz önüne alındığında; okullarda beden eğitimi ve spor kavramlarını içeren bir dersi yürüten beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının da bu dersin sağlıklı ve kaliteli bir yaşam için kazanımlarının farkında olacak şekilde yetiştirilmeleri gerektiğini göstermiştir. Bu açıdan üniversitede beden eğitimi öğretmenliği bölümlerinde sağlığı geliştirici, yaşam kalitesini arttırıcı uygulamalar içerecek şekilde yapılandırılması önerisi önemli görülmüştür.

Özellikle farklı branşlarda çalışan öğretmenlerin yaşam için temel ve sağlık için de olumlu kazanımlarla ilişkilendirdikleri “beden eğitimi” ile “spor” kavramlarını içine alan beden eğitimi dersinin; okullarda okul öncesi dönemden başlanarak ve gerekli alt yapı oluşturularak verilmesi gerekmektedir. Bu dersi verecek öğretmenlerin; üniversite döneminde spor öğretiminin yanı sıra psikolojik, sosyal ve fiziksel sağlık konularını içeren uygulamalı eğitim almalarının sağlanması, bunun için de yükseköğretimdeki programların buna göre düzenlenmesine ihtiyaç olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca beden eğitimi dersini verecek eğitimcilerin mesleki yaşamlarında da; bedensel, sosyal ve psikolojik sağlık alanında ortaya konan yeni gelişmeleri takip edecek şekilde hizmet içi programlarla desteklenmesi gerektiği düşünülmüştür.

Ayrıca Kocaeli İli İzmit İlçesi için yapılan bu çalışmanın da Ülke geneline yaygınlaştırılarak; Türkiye açısından veri toplanmasının daha kesin sonuçlara ulaşılmasında önemli olduğu değerlendirilmiştir.

Teşekkür

Kocaeli İl Milli Eğitim Müdürlüğü Müdür Yardımcısı Muhlis Öztürk’e, İzmit İlçe Müdür Yardımcısı Aliosman Hasanoğlu’na ve araştırmaya katılım sağlayan öğretmenlere çok teşekkür ederim.

Kaynakça

- Aslan, G. (2015). Öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet algılarına ilişkin metaforik bir çözümleme. *Eğitim ve Bilim*, 40(181), 363-384.
- Balcı, A. (2003). Eğitim örgütlerinde yeni bakış açıları. Kuram-araştırma ilişkisi II. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 33, 26-61. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/108445/> adresinden erişildi.
- Baltaş A. ve Baltas, Z. (1990). *Stres ve başa çıkma yolları* (9. bs.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Bekmezci, H. ve Özkan, H. (2015). Oyun ve oyuncağın çocuk sağlığına etkisi. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hast. Dergisi*, 5(2), 1-87.
- Birtürk, A. ve Karagün, E. (2015). The efect of recreational activities on the elimination of state-trait anxiety of the students who will take the SBS placement test. *Educational Research and Reviews*, 10(7), 894-900.
- Bond, D. S., Lyle, R. M., Tappe, M. K., Seehafer, R. S. ve D'Zurilla, T. J. (2002). Moderate aerobic exercise, t'ai chi and social problem-solving ability in relation to stres. *International Journal of Stres Management*, 9(4), 329-343.
- Bozhüyük, A., Özcan, S., Kurdak, H., Akpınar, E., Saatçı, E. ve Bozdemir, N. (2012). Sağlıklı yaşam biçimi ve aile hekimliği. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care (TJFMPC)*, 6(1), 13-21. http://www.tjfmpe.gen.tr/2012_1/2012_1_3.pdf/ adresinden erişildi.
- Brown, J. D. (2004). Benlik sunumu (H. A. Demirtaş, Çev.). *Türk Psikoloji Bülteni*, 10(33), 160-165.
- Croom, A. M. (2014). Embodying martial arts for mental health: Cultivating psychological wellbeing with martial arts practice. *Archives of Budo Science of Martial Arts and Extreme Sports*, 10, 59-70.
- Çamlıyer, H. ve Çamlıyer, H. (2001). *Eğitim bütünlüğü içinde çocuk hareket eğitimi ve oyun* (4. bs.). Manisa: Emek Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
- Dalkıran, O. ve Tuncel, F. (2007). Ortaöğretim kurumlarında beden eğitimi dersinin seçmeli ders olarak işlenmesinin öğrenciler gözüyle değerlendirilmesi. *SPORMETRE, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 37-42.
- Dilbaz, N. (2000). Sosyal anksiyete bozukluğu: Tanı, epidemiyoloji, etiyoloji, klinik ve ayırıcı tanı. *Klinik Psikiyatri*, 3(2), 3-21.
- Downward, P. ve Raciute, S. (2011). Does sport make you happy? An analysis of the well-being derived from sports participation. *International Review of Applied Economics*, 5(3), 331-348.
- Durmuşoğlu-Sofi, G. (2015). *Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ile ilgili algılarının metaforik değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Eker, C. ve Sıcak, A. (2016). Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıflı öğretime ilişkin zihin imgeleri (metaforları). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37, 133-153. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/181537/> adresinden erişildi.
- Ekici, G. ve Akdeniz, H. (2018). Öğretmen adaylarının "sınıfta disiplin sağlamak" kavramına ilişkin algılarının belirlenmesi: Bir metafor analizi çalışması. *Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 26-37.
- Erden, G. ve Gürdil, G. (2009). Savaş yaşantılarının ardından çocuk ve ergenlerde, gözlenen travma tepkileri ve psiko-sosyal yardım önerileri. *Türk Psikoloji Yazuları*, 12(24), 1-13.
- Fahrenwald, N. L. ve Sharma, M. (2002). Development and expert evaluation of "moms on the move," a physical activity intervention for WIC mothers. *Public Health Nursing*, 6, 423-439.
- Feltz, D. L. (2007). Self-confidence and sports performance. D. Smith ve M. Bar-Eli (Eds.), *Essential readings in sport and exercise psychology* (1. bs., s. 278-294). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Ghabeli, F., Moheb, N. ve Nasab, S. D. H. (2014). Effect of toys and preoperative visit on reducing children's anxiety and their parents before surgery and satisfaction with the treatment process. *Journal of Caring Sciences*, 3(1), 21-28.

- Gökalp, M., Şahenk, S. S. ve Türkmen, M. (2011). Beden eğitimi derslerinde uygulanabilecek çok kültürlü oyun örnekleri. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 23-31. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/omuspd/article/view/1009001471/1009001263> adresinden erişildi.
- Güven, B. ve Alp, S. (2008). Yeni sosyal bilgiler dersi öğretim programının kazanımlarına yönelik öğretmen görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 36(177), 153-165. http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/177.pdf adresinden erişildi.
- Hazar, M. (2000). *Beden eğitimi ve sporda oyunla eğitim*. Ankara: Tutubay Yayınları.
- Hohepa, M., Schofield, G. ve Kolt, G. S. (2006). Physical activity: What do high school students think?. *The Journal of Adolescent Health*, 39(3), 328-336. doi:10.1016/j.jadohealth.2005.12.024
- Janssen, I. ve LeBlanc, A. G. (2010). Review systematic review of the health benefits of physical activity and fitness in school-aged children and youth. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 7(40), 1-16. <https://ijbnpa.biomedcentral.com/track/pdf/10.1186/1479-5868-7-40> adresinden erişildi.
- Kalnicka, Z. (2006). Feminist metaforlar: Felsefeye ne önerebilirler? (L. Sunar, Çev.). *Kadın Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 6-17.
- Kang, S. H. ve So, W. Y. (2018). Effect of competitive and non-competitive exercise on serotonin levels in adolescents with various levels of internet gaming addiction. *Iran J Public Health*, 47(7), 1047-1049.
- Kangalgil, M., Hünük, D. ve Demirhan, G. (2006). İlköğretim, lise ve üniversite öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe*, 17(2), 48-57.
- Karagün, E. (2016). Gençlik dönemi ruh sağlığı açısından beden eğitimi ve spor dersi. A. Görgün Baran ve M. Çakır (Eds.), *İnter-disipliner yaklaşımla gençliğin umudu toplumun beklentileri içinde* (s. 391-412). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Karagün, E. (2017). Aktif çalışan öğretmenlerin beden eğitimi ve spor dersi hakkındaki görüşleri: İzmit örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 139-148. <http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/jret2017.2.pdf> adresinden erişildi.
- Karagün, E., Yıldız, M., Başaran, Z. ve Çağlayan, Ç. (2010). Sosyal fobi özellikleri gösteren üniversite öğrencilerinde rekreatif aktivitelerin fobik tutumlar üzerine etkisinin araştırılması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11, 139-144.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.
- Koç, H. ve Tekin A. (2011). Beden eğitimi derslerinin çocuklarda seçilmiş motorik özellikler üzerine etkisi [Özel sayı]. *VAN YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9-17.
- Koç, M., Murathan, F., Yetiş, Ü. ve Murathan, T. (2015). İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin spor kavramına ilişkin algıları. *The Journal of Academic Social Science*, 3(9), 294-303.
- Koçyiğit, S., Tuğluk, M. N. ve Kök, M. (2007). Çocuğun gelişim sürecinde eğitsel bir etkinlik olarak oyun. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 325-42.
- Koruç, Z. ve Arsan, N. (2009). Derleme: Egzersiz davranışını izleyen etmenler: Egzersiz bağıllığı ve egzersiz bağımlılığı. *Spor Hekimliği Dergisi*, 44, 105-113.
- Lakoff, G. ve Johnson, M. (2005). *Metaforlar hayat, anlam ve dil* (G. Y. Demir, Çev.). İstanbul: Paradigma.
- Levine, P. M. (2005). Metaphors and images of classrooms. *Kappa Delta Pi Record*, 41(4), 172-175. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ724893.pdf> adresinden erişildi.
- Mayring, P. (2011). *Nitel sosyal araştırmaya giriş* (A. Gümüş ve M. S. Durgun, Çev.). Adana: Bilgesu Yayıncılık.
- McKenzie, T. L. ve Lounsbury, M. A. F. (2013). Physical education teacher effectiveness in a public health context. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 84(4), 419-430.
- Müftüoğlu, O. (2005). *Yaşamın hayat* (35. bs.). İstanbul: Doğan Kitap.

- Namlı, A., Temel, C. ve Güllü, M. (2014). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin ürettikleri metaforlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(2), 479-496.
- Nikitina, L. ve Furuoka, F. (2008). A language teacher is like examining Malaysian students' perceptions of language teachers through metaphor analysis. *Electronic Journal of Foreign Language Teaching*, 5(2), 192-205. https://umexpert.um.edu.my/file/publication/00014111_153549_64875.pdf adresinden erişildi.
- Oğuz, A. (2009). Öğretmen adaylarına göre ortaöğretim öğretmenlerini temsil eden metaforlar. *Milli Eğitim*, 182, 36-56.
- Otacıoğlu, G. S. (2008). Comparison of music education department students' problem-solving, self-confidence levels and success in playing instruments. *Selçuk University Ahmet Keleşoğlu Education Faculty Journal*, 26, 143-154.
- Özer, D. ve Baltacı, G. (2008). *İş yerinde fiziksel aktivite* (1. bs.). Ankara: Sağlık Bakanlığı Yayınları.
- Özkara, A. B., Kalkavan, A. ve Çavdar, S. (2015). Spor bilimleri alanında eğitim alan üniversite öğrencilerinin yaşam doyum düzeylerinin araştırılması [Özel sayı]. *International Journal of Science Culture and Sport*, 3, 336-346. doi:10.14486/IJSCS293
- Penedo J. F. ve Dahn, J. R. (2005). Exercise and well-being: A review of mental and physical health benefits associated with physical activity. *Current Opinion in Psychiatry*, 18(2), 189-193. file:///C:/Users/vaio/Downloads/Exercise_and_well_being__a_review_of_mental_and.13.pdf adresinden erişildi.
- Savaş, S. (2013). *İlköğretim kurumları ikinci kademedeki öğrenim gören öğrenci ve görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi dersine yönelik görüş ve tutumlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Sevinç, Ö. S. ve Ergenç, M. (2017). Düzce Üniversitesi'nin bazı fakültelerinde öğrenim görmekte olan lisans öğrencilerinin "spor" hakkındaki metaforları. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 106-131.
- Solmon, M. A. ve Garn, A. C. (2014). Effective teaching in physical education: Using transportation metaphors to assess our status and drive our future. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 85(1), 20-26.
- Strohle A. (2009). Physical activity, exercise, depression and anxiety disorders. *Journal of Neural Transmission*, 116(6), 777-784.
- Şirinkan, A., Çalışkan E., Gündoğdu K., Şirinkan S., Bay E. ve Kürkçü R. (2008). İlköğretim 2. kademe öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersleri hakkındaki görüşleri (Erzurum İli örneği). *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(1), 52- 60.
- Tanrıverdi, H. (2012). Spor ahlakı ve şiddet. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(8), 1071-1093. <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423913169.pdf> adresinden erişildi.
- Taşer, H. (2004). Fiziksel uygunluk eğitimi. *Atatürk Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(3), 48-56.
- TDK. (2019). *Beden eğitimi*. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişildi.
- TÜİK. (2014). *Türkiye sağlık araştırması, T.C. Sağlık Bakanlığı sağlık istatistikleri yılığı*. <https://dosyasb.saglik.gov.tr/Eklenti/5119,yilliktrpdf.pdf> adresinden erişildi.
- TÜİK. (2018). *Yaşam memnuniyeti araştırması mikro veri seti*. http://www.tuik.gov.tr/MicroVeri/YMA_2018/turkce/ozet-tablolar/index.html/ adresinden erişildi.
- Vardar, E. (2012). Egzersiz bağımlılığı. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 21(3), 163-173.
- Warburton, D. E. R., Nicol, C. W. ve Bredin, S. S. D. (2006). Health benefits of physical activity: The evidence. *CMAJ*, 174(6), 801-809. doi:10.1503/cmaj.051351. <http://www.cmaj.ca/content/cmaj/174/6/801.full.pdf> adresinden erişildi.

- White, K. A. (2009). Self- confidence: A concept analysis. *Nursing Forum*, 44(2), 103-114.
- Yanık, M. ve Çamlıyer, H. (2015). Ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları ile okula yabancılaşma düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi*, 1(1), 9-19.
- Yaylacı Beler, F. (2012). İlköğretim okullarında “nasıl bir beden eğitimi dersi istiyorum?”. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(195), 194-210.
- Yetim, A. A. ve Kalfa, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin sporla ilgili metaforik algıları ve spor etkinliği dersi. *SPORMETRE, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(1),41-54.
- Yıldırım, A. ve şimşek H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zheng, H. ve Song, W. (2010). Metaphor analysis in the educational discourse: A critical view. *US-China Foreign Language*, 8(9), 42-49. http://www.maraserrano.com/MS/articulos/mt_62831195.pdf/ adresinden erişildi.